

Treball de fi de grau

Títol

El periodisme vist a través del cinema

Autor/a

Arnau González Riera

Tutor/a

Vicenç Tamborero Viadiu

Departament	Departament de Comunicació Audiovisual i de Publicitat
Grau	Periodisme
Tipus de TFG	Recerca
Data	03/06/2016

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:

El periodisme vist a través del cinema

Castellà:

El periodismo visto a través del cine

Anglès:

Journalism seen through cinema

Autor/a:

Arnau González Riera

Tutor/a:

Vicenç Tamborero Viadiu

Curs:

2015/16

Grau:

Periodisme

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Cinema, periodisme, pel·lícula

Castellà:

Cine, periodismo, película

Anglès:

Cinema, journalism, film

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Aquest estudi consisteix en conèixer com s'ha tractat el periodisme en el cinema al llarg de la història. Per poder extreure conclusions s'han analitzat 16 pel·lícules de les dècades dels 40, 50, 60, 70, 80, 90, 00 i 10. El cinema presenta dos perfils recurrents: el periodista heroi i el periodista manipulador. Es tracten temes de rellevància com el sensacionalisme a partir de la sàtira i la violència.

Castellà:

Este estudio consiste en conocer como se ha tratado el periodismo en el cine a lo largo de la historia. Para poder extraer conclusiones se han analizado 16 películas de las décadas de los 40, 50, 60, 70, 80, 90, 00 y 10. El cine presenta dos perfiles recurrentes: el periodista héroe y el periodista manipulador. Se tratan temas de relevancia como el sensacionalismo a partir de la sátira y la violencia.

Anglès:

This study is to known how has been treated journalism in film throughout history. To draw conclusions have been analyzed 16 films of the decades of 40 , 50, 60 , 70, 80 , 90, 00 and 10. The film has two recurring profiles : the journalist hero and manipulative journalist. Relevant issues are treated as sensationalism from satire and violence.

Índex

1. Presentació.....	2
2. Objectius.....	5
3. Metodologia.....	6
4. Marc teòric.....	8
5. Investigació de camp.....	11
5.1 Anàlisi individual.....	11
5.1.1 <i>Luna Nueva</i> (1940).....	11
5.1.2 <i>Ciudadano Kane</i> (1941).....	13
5.1.3 <i>El gran carnaval</i> (1951).....	16
5.1.4 <i>El cuarto poder</i> (1952).....	18
5.1.5 <i>Mientras Nueva York duerme</i> (1956).....	19
5.1.6 <i>Chantaje en Broadway</i> (1957).....	22
5.1.7 <i>La dulce vida</i> (1960).....	24
5.1.8 <i>Primera Plana</i> (1974).....	25
5.1.9 <i>Network. Un mundo implacable</i> (1976).....	27
5.1.10 <i>Todos los hombres del presidente</i> (1976).....	29
5.1.11 <i>Los gritos del silencio</i> (1984).....	30
5.1.12 <i>Sostiene Pereira</i> (1996).....	31
5.1.13 <i>El dilema</i> (1999).....	34
5.1.14 <i>Buenas noches y buena suerte</i> (2005).....	35
5.1.15 <i>Nightcrawler</i> (2014).....	37
5.1.16 <i>Spotlight</i> (2015).....	39
5.2 Anàlisi global.....	41
5.2.1 El periodista vist com un heroi.....	41
5.2.2 El periodista vist com un manipulador.....	43
5.2.3 El sensacionalisme.....	45
5.2.4 La llibertat de premsa contra la censura.....	46
5.2.5 La dona.....	47
5.2.6 Els periodistes i l'alcohol.....	48
5.2.7 La monopolització.....	49
6. Conclusions.....	50
7. Fonts consultades.....	52
8. Annexos.....	54

1. Presentació

El món dels mitjans de comunicació ha aparegut amb freqüència a la gran pantalla. Aquesta irrupció no és recent, sinó que té història. Des dels inicis del cinema podem trobar pel·lícules centrades en el periodisme. (VILA COMESAÑA, Sara; *El mundo del periodismo en el cine*, Youtube).

El cinema és un art que aborda totes les temàtiques existents des de múltiples punts de vista. És ficció però sempre hi ha una engruna de veritat en allò que es narra ja que és una representació de la vida, i tota història traslladada a la gran pantalla explica una vivència. Té la capacitat de convertir qualsevol idea en una història, i no hi ha límits per a la imaginació. Totes les idees són vàlides dins del setè art. No obstant, quan s'emmiralla en una realitat ha d'aconseguir semblar el màxim de versemblant possible a ulls dels espectadors. En aquest treball veurem com el periodisme és vist a través del cinema. Analitzarem els diversos punts de vista des dels que es percep la figura del periodista i la seva professió.

Observarem diverses pel·lícules que abordin aquesta temàtica i estudiarem els elements periodístics d'aquestes obres, enumerant similituds i diferències.

He escollit aquest tema per elaborar el Treball de Fi de Grau per diverses raons. En primer lloc, aprecio la meua carrera, el periodisme, i admiro el setè art. Sabent que hi ha hagut grans pel·lícules que han tractat la professió que vull exercir vaig pensar que seria molt apropiat estudiar quin tractament se n'ha fet, ja que se'n poden extreure diverses conclusions. El periodisme ha estat un tema recurrent dins de la cinematografia perquè és molt més que una professió, és una eina imprescindible dins d'un país i està en constant focus d'atenció. Ambdues disciplines sempre s'han caracteritzat per tenir una clara funció i implicació social.

La relació entre aquestes matèries ens ha obsequiat amb una gran varietat de pel·lícules. Des de *Luna Nueva* fins a la recent guanyadora de l'Oscar per a millor pel·lícula del 2015, *Spotlight*, passant per la gran *Ciudadano Kane*. Totes elles tracten aspectes molts diferents del periodisme, molts d'ells controvertits i de gran repercussió però també comparteixen certes similituds.

Un dels primers films sobre periodisme dels que tenim coneixement és *Un gran reportaje* (*The Front Page*), de 1931. Aquest llargmetratge ha donat peu a posteriors 'remakes' com *Luna Nueva*, *Primera Plana* o la més recent *Interferencias* (1988)

Són 16 les pel·lícules que figuren dins de la investigació de camp, ordenades de forma cronològica i seleccionades per la seva qualitat i/o rellevància: *Luna nueva* (1940), *Ciudadano Kane* (1941), *El gran carnaval* (1951), *El cuarto poder* (1952), *Mientras Nueva York duerme* (1956), *Chantaje en Broadway* (1957), *La dolce vita* (1960), *Primera plana* (1974), *Network* (*Un mundo implacable*) (1976), *Todos los hombres del presidente* (1976), *Los gritos del silencio* (1984), *Sostiene Pereira* (1996), *El dilema* (1999), *Buenas noches y buena suerte* (2005), *Nightcrawler* (2014) i *Spotlight* (2015).

No hem d'oblidar de citar altres importants films de la mateixa temàtica que no hem inclòs. Són honorables mencions: *Sed de escándalo* (1931), *A Dispatch from Reuter's* (1940), *Juan Nadie* (1941), *La mujer del año* (1942), *Yo creo en ti* (1947), *El manantial* (1949), *Trágica información* (1952), *La voz de la primera plana* (1952), *Vacaciones en Roma* (1953), *Más dura será la caída* (1956), *El fuego y la palabra* (1960), *Corredor sin retorno* (1963), *Noticias de una violación en primera página* (1972) i *El reportero* (1975). Inicialment estava inclosa en el treball *El desafío: Frost contra Nixon* (2008) però va ser descartada. Naturalment la llista podria ser infinita.

Cal emfatitzar que s'han descartat documentals i sèries de televisió. D'haver tingut en compte sèries s'hagués inclòs la valorada *The News Room* (2012-2014) però s'ha volgut limitar el treball únicament en cinema.

Entre totes les pel·lícules sobre periodisme hi ha una que és reconeguda com una de les millors obres cinematogràfiques de la història: *Ciudadano Kane*. A Espanya es va estrenar cinc anys més tard, concretament l'onze de febrer de 1946. És la òpera prima d'Orson Welles i va conquistar l'Oscar al millor guió original a més de vuit nominacions en altres categories, entre elles la de millor pel·lícula, millor director i millor actor principal. El propi Orson Welles, versàtil, interpreta al protagonista, un personatge basat en el propi Welles i en el magnat de la premsa William Randolph Hearst. A Hearst no li va agradar gens que es fes aquesta pel·lícula i va ser tant el seu disgust que va prohibir qualsevol anunci, crítica i menció en els seus diaris. Louis B. Mayer, cap de Metro-Goldwyn-Mayer, va fer una oferta de 805.000 dòlars a RKO Pictures, productora de la pel·lícula, per destruir totes les còpies existents i cremar els

negativus (Thompson, D. 2001; The Greatest Story Ever Told: Sixty Years of Citizen Kane. *The Independent*).

2. Objectius

Hi ha diversos aspectes sobre el periodisme i la comunicació que s'han de tenir en compte. En primer lloc la premsa vista com el quart poder, quina és la magnitud que se li dóna en el cinema i si és vista amb tanta força d'influència. No poden faltar mencions a la relació omnipresent entre la política i els mitjans de comunicació; el cinema pot interpretar que els governs són condicionants de la feina periodística. Un altre punt molt present avui dia és el monopoli en els mitjans de comunicació.

Una selecció de 16 pel·lícules és una mostra prou representativa com per extreure conclusions una vegada es compleixin els següents objectius fixats:

- Trobar quin és el perfil del periodista segons les pel·lícules i quina és la imatge de la professió a la gran pantalla.
- Conèixer els diversos punts de vista sobre els que és vist el periodisme. És evident que cadascuna d'aquestes pel·lícules tindrà una visió diferent de la professió per això ens interessa saber quina diversitat d'opinions al respecte hi ha o si per contra s'associa al periodisme amb uns paràmetres molt concrets i determinats.
- Demostrar que hi ha moltes maneres diferents d'exercir la professió i que això queda patent en aquestes pel·lícules de la millor manera possible.
- Mostrar que el cinema critica diversos aspectes dels mitjans. Ex: el sensacionalisme.
- Evidenciar que el sensacionalisme segueix avui en dia molt present en els mitjans però és una taca que des de fa dècades ha embrutat la professió.
- Veure com ha evolucionat el periodisme al llarg dels anys.
- Comprovar que el cinema percep el periodisme com una professió que interessa, afecta i repercuteix a la societat.
- Provar que existeix un fort lligam entre el poder polític i el periodisme.
- Demostrar que la censura sempre ha estat present.

3. Metodologia

El mètode a seguir per dur a terme la investigació de camp consisteix en visionar les 16 pel·lícules seleccionades i a partir del visionat elaborar una sèrie de fitxes, una per cada pel·lícula. Cada fitxa tindrà diversos apartats per omplir i a partir de les respostes obtingudes per cada fitxa es farà una interpretació en forma d'anàlisi de cada pel·lícula de forma individual. A partir de cada anàlisi individual se'n farà una de global, comparant les diferents pel·lícules segons els principals temes i diferenciant les característiques.

Cada fitxa estarà dividida en dues parts. La part tècnica (títol, any, país, director, repartiment, durada i sinopsi) i la part analítica. La part analítica és la que ens interessa per la investigació de camp. Els paràmetres ideats són: personatges, paper del periodista, tractament de la professió, to, elements periodístics, i característiques de la època. Als annexos es pot veure un exemple de fitxa.

A continuació desenvolupem cadascun d'aquests paràmetres. En primer lloc s'enumeraran els principals personatges que tenen un paper destacat en la trama de la pel·lícula i es descriuran breument cadascun d'ells. Ens interessa saber quines són les característiques del personatge, caràcter i actituds. Saber com és cada personatge ens ajudarà a interpretar cada pel·lícula des de diferents angles i entendre perquè es comporten de determinades maneres. Segons com actuen i la seva manera de fer entendrem quin tipus de periodista és, en cas de que el personatge en qüestió tingui aquesta professió. En el segon paràmetre es farà una descripció del prototip de periodista concebut pel director segons el film a partir dels personatges desenvolupats en l'anterior paràmetre. Es pot donar el cas d'un protagonista que sigui periodista i aquest es comporti de manera prepotent en la seva vida personal. El més natural és que el seu caràcter l'empenyi a ser un prototip de periodista concret. En canvi podem trobar-nos amb altres professionals més humils i això repercuteixi alhora d'exercir.

Pel que fa al paràmetre corresponent al tractament de la professió, caldrà considerar un altre paràmetre, el del to de la pel·lícula. En el cas d'una sàtira ens trobarem una paròdia de la professió, en motiu de crítica social i a través d'una ridiculització latent. Es poden donar casos molt variats. Hi ha altres pel·lícules, en les que, en efecte contrari, es produeix una mitificació del periodisme, convertint als protagonistes en herois per la

seva tasca social. *Spotlight* n'és un exemple. En aquest punt també s'esmentarà la relació que vincula el periodisme amb la política i amb les grans empreses i si hi ha una gran influència, establint una relació directa amb la llibertat d'expressió. Per exemple: Si hi ha censura.

En el paràmetre d'elements periodístics s'enumeraran els ítems periodístics més destacats que apareguin en els llargmetratges, i què se'n pot dir d'ells. Per exemple si en una pel·lícula veiem a un reporter entrevistant a algú comentarem com és aquella entrevista (en cas de que sigui rellevant). O comentar si un titular és sensacionalista. També es tindran en compte l'aparició de tòpics. Per últim, un altre paràmetre significatiu és "característiques de l'època". Tenint en compte que s'hauran visionat cintes de vuit èpoques diferents veurem clarament diferències en la representació de la professió. Determinades pel·lícules que estan ambientades en una època anterior, per la qual cosa es comentarà aquest paràmetre en funció del temps intern de l'obra independentment de l'any en que s'hagi rodat.

La principal pregunta a fer-nos és: És positiva la imatge en la que es veu reflectida la professió del periodisme en el cinema o per contra és menyspreada? La meua hipòtesi és que la professió no és menysvalorada però si hi ha una part important de crítica social. El cinema vol escenificar que hi ha marge de millora en el periodisme. Pot ser que la part sensacionalista de l'ofici sigui la més caricaturitzada, en aquest punt s'haurà d'analitzar si ha exageració o no. Ex: A *Nightcrawler* (2014) es critica el sensacionalisme i ho fa d'una forma molt evident, mostrant escenes poc realistes.

4. Marc teòric

En aquest treball analitzem com el cinema tracta el periodisme a partir d'interpretacions personals d'un llistat de 16 pel·lícules seleccionades. Per fer-ho és convenient també tenir unes nocions d'altres interpretacions alienes que s'hagin fet anteriorment.

El professor de *Historia del Periodismo Universal de la Universidad Complutense de Madrid* Ángel Luis Rubio Moraga presenta en el seu canal de Youtube una sèrie de treballs visuals realitzats per a alumnes de la seva assignatura de 2n de Periodisme (RUBIO MORAGA, Ángel Luis. 2013; La historia del periodisme universal a través del cine). Aquests vídeos mostren com el cinema ha tractat diversos esdeveniments històrics i del món de la comunicació i periodisme.

En el vídeo titulat *El mundo del periodisme en el cine* realitzat per Sara Vila Comesaña es considera que es poden realitzar dos grans vessants clarament diferenciats de com representa el cinema el periodisme. La cara negativa i la positiva. Segons Vila Comesaña per una banda veiem pel·lícules en les que el periodisme apareix com una professió que només mira pels seus propis interessos. “Els editors o propis periodistes es proposen aconseguir quelcom, ja sigui més beneficis per l'empresa o més fama”. Sobre el film *Ciudadano Kane* exposa que el personatge de Charles Foster Kane no dubte en recórrer a les mentides i al sensacionalisme a l'hora d'informar. L'exemple que mostra en el vídeo és una escena en la que Thatcher discuteix amb Kane per les falses informacions que aquest publica al diari *Inquirer*. “Jo no sé dirigir un diari, només faig el que se m'acudeix”.-Diu Kane a la pel·lícula.

Sobre la cinta *Luna Nueva* afirma que els personatges de Walter Burns i Hildy Johnson actuen igual que Kane, fent prevaler els interessos del diari per sobre de la veritat. “No ens interessa la guerra europea, tenim una notícia més important”.-Diu Walter Burns en el film sobre el fet que el diari *Morning Post* ha capturat al fugitiu Earl Williams, condemnat a mort (veure la part corresponent al film a l'apartat d'anàlisi individual). En el vídeo es mostren altres exemples de periodistes sense escrúpols com en *El gran carnaval*, on segons l'autora del treball el protagonista manipula a la gent del seu voltant. En l'escena mostrada, el periodista Charles Tatum suborna al sheriff explicant-li com obtenir més vots a canvi d'impedir que la resta de periodistes es facin amb l'exclusiva que segons ell mateix li pertany personalment. L'autora del vídeo compara la imatge del periodista sensacionalista amb la representació que se'n fa a films dirigits

a “un públic més infantil”. L'exemple mostrat correspon a la pel·lícula *Harry Potter i el calze de foc* (que no ha estat inclosa a l'anàlisi personal). A l'exemple la periodista Rita Skeeter entrevista a en Harry Potter fent cas omís a les seves respostes i apuntant quelcom que ell no ha dit així com publicant informacions no contrastades i falses sobre la seva vida privada. L'exageració del sensacionalisme és evident però prou encertada tractant-se d'una pel·lícula familiar.

L'autora del vídeo apunta un altre exemple no inclòs en aquest treball i que correspon a un musical, *Chicago*. Segons els continguts creats per Vila Comesaña en aquest film els periodistes són mostrats “com una massa fàcilment manipulable i que no es molesten per buscar la veritat”. Ex: Escena on en una representació musical els periodistes són satiritzats com a titelles, sense criteri.

En l'altre extrem contrari, exposat per Vila Comesaña tenim la part positiva del periodisme segons la visió del cinema. Aquests periodistes estan centrats en buscar la veritat i “es mostren crítics amb el poder polític i empresarial”. Precisament els tres exemples coincideixen amb la nostra selecció de l'anàlisi propi del treball en qüestió: *Todos los hombres del presidente*, *El dilema* i *Buenas noches i buena suerte*. (Veure els apartats 5.1.10, 5.1.13 i 5.1.14). En aquestes tres pel·lícules els protagonistes persegueixen un objectiu pel qual engeguen una investigació a consciència. Els resultats d'aquest treball són similars als obtinguts en el meu estudi.

Es produeixen certes diferències en una de les principals investigacions existents sobre el tractament del periodisme en el cinema: El perfil de los periodistas en el cine: *tópicos agigantados* (2010), obra de Ofa Bezunarte Valencia, César Coca García, María José Cantalapiedra González, Aingeru Genaut Arratibel, Simón Peña Fernández i Jesús Ángel Pérez Dasilva. En aquest article els autors examinen per mitjà d'anàlisi de contingut 104 pel·lícules des dels anys 30 fins al 2007. Sobre l'existència d'estereotips els autors arriben a la conclusió que “el retrat que mostra el cinema del periodisme és una professió ocupada per homes experimentats però no necessàriament amb formació universitària, que treballen a mitjans escrits a peu de carrer, ja sigui com a reporter o com a corresponsal”. I consideren que “l'abundància de solters i divorciats reflexa la impossibilitat de conciliar la seva obsessió pel treball amb una vida familiar”. No obstant, i com a conclusió final consideren que el seu estudi dóna com a resultat que “es rebaten altres clixés tradicionalment associats a la professió. Els vicis no abunden en el

conjunt dels periodistes de la gran pantalla i la majoria d'ells es comporten èticament d'acord als principis relacionats amb la funció social de la professió". Com podreu veure en l'apartat del camp d'investigació del meu estudi les conclusions discrepen en certa mesura sobre tot en el comportament ètic dels periodistes en el cinema.

Malgrat que l'estudi d'exemple consideri que la majoria es comporten segons les normes de la professió, els resultats de les 16 pel·lícules vistes són diferents. Cal tenir en compte que l'estudi realitzat per un equip coral de sis persones ha analitzat 104 pel·lícules, una xifra notòriament superior per la qual cosa s'entén que els resultats puguin distingir-se. No obstant, especifiquen que "resulta curiós que mentre una àmplia majoria dels personatges tenen un molt acceptable comportament ètic, la seva imatge sigui la contrària, sobre tot la de qui treballa en determinades seccions. El periodista que no respecta la intimitat aliena, ni el dolor dels demés, o que roba documents per obtenir una exclusiva, o fa xantatge pel mateix motiu, o no contrasta informacions per tal d'avançar-se, són imatges molt comunes, tot i que com veiem són minoritàries en el cinema. Al revés, el que ens trobem a la gran pantalla són molts periodistes modèlics, que arrisquen la seva vida i la seva pròpia llibertat per respectar estrictament els seus principis". Segons els autors també és freqüent l'aparició de periodistes amb múltiples dilemes ètics.

5. Investigació de camp

5.1 Anàlisi individual

En aquest apartat analitzem de forma individual cadascuna de les 16 pel·lícules visualitzades. Els resultats corresponen a les respostes de les fitxes. Els paràmetres analítics ha tenir en compte són: personatges, paper del periodista, tractament de la professió, to, elements periodístics i característiques de l'època.

5.1.1 *Luna nueva* (1940)

Luna nueva és una pel·lícula de 1940 de la qual posteriorment se'n va fer un remake (*Primera Plana*). Aquest film és a la vegada una adaptació d'una pel·lícula anterior, *The Front Page* o *Un gran reportaje*, de 1931. Al mateix temps aquella cinta era una versió d'una obra de teatre.

En el film, una reportera del *Morning Post*, Hildy Johnson, vol deixar el periodisme per casar-se amb el seu nou marit, Bruce Baldwin, però l'editor del diari, Walter Burns, exmarit de Hildy insistirà per a que no marxi mitjançant trames i enganys. A tot això el diari ha d'enfrontar-se al cas d'un home condemnat a mort per l'assassinat d'un policia. El diari espera obtenir l'indult.

La trama gira al voltant d'un triangle format per Hildy Johnson, una brillant periodista, Walter Burns, editor del *Morning Post* i Bruce Baldwins, agent d'assegurances i home amb qui Hildy s'ha de casar.

Hildy és la principal protagonista, és representada com una dona amb caràcter, decidida, independent i capaç, però el seu futur xoca amb la seva manera de fer. Sorpren veure un personatge femení d'aquest estil amb una mentalitat tant oberta en aquella època, malgrat que en certa manera sigui un personatge contradictori. Quan decideix casar-se amb en Bruce creu que el més convenient és deixar el periodisme per poder ser una dona "normal", segons diu a la pel·lícula. Aquest pensament contrasta amb la seva vertadera actitud, la qual li veiem desenvolupar al llarg del film.

En Walter Burns és un home trampós, mentider, immoral i arrogant, alhora que irònic. El veiem fer bromes constantment sense sentir-se penedit i utilitza la Hildy pel benefici d'ell mateix i del seu diari.

L'oposat a en Walter és en Bruce. Ell és el contrari que l'editor, és innocent, humil, honest i càndid. Cau en tots els paranys d'en Walter, sense donar-se compte.

També cobra certa importància, per la vinculació política, el personatge del sheriff. És tractat com un babau, de qui se'n riu tothom i el seu poder és qüestionat constantment.

En aquesta pel·lícula els personatges més importants són periodistes. La Hildy obté un paper inusual en aquella època. És degut a que la pel·lícula pertany a un subgènere de la comèdia anomenat screwball comedy film, en el que es caracteritza per la presència d'un personatge femení fort la relació del qual amb el protagonista centra la història.

Els periodistes són representats com personatges forts, fins i tot superiors als que no ho són. Figuren com persones valentes, espavilades però poc honrades i amb molta sang freda. De fet, l'únic personatge honrat del film no és periodista, és en Bruce.

Són vistos com uns vividors però a la vegada entregats al periodisme. La Hildy és l'única dona periodista en tota la pel·lícula.

La pròpia Hildy descriu el periodisme com una professió que no deixa viure, motiu pel qual vol abandonar-la, però després se n'adonarà que li és impossible perquè té vocació de periodista. En aquesta comèdia hi ha forta càrrega d'ironia i sàtira. En un moment determinat de la pel·lícula es comenta que l'execució d'Earl Williams, l'acusat, es retarda a les set del matí del dia següent, la qual cosa és rebuda de forma negativa pels periodistes. El motiu és que això els afecta a ells, ja que els interessa publicar-ho en portada per l'edició de l'endemà.

D'aquesta manera és vista com una professió freda i arrogant on el que prima és l'exclusiva. De fet, l'obsessió dels personatges en tota la trama és obtenir totes les exclusives al voltant del cas d'en Williams, i per fer-ho són capaços de tot, fins i tot de segrestar a una dona (la mare d'en Bruce).

La pel·lícula és una comèdia i utilitza un to sarcàstic, sobre tot a través d'en Walter. El ritme és àgil i els diàlegs són dinàmics, ja que els acompanya un element imprescindible i omnipresent en aquesta pel·lícula, l'humor. Hi ha crítica al periodisme però també a la política, com es pot veure amb els personatges del governador i el sheriff.

L'entrevista que la Hildy realitza a en Williams, a partir de la qual ha de fer l'article tant important pel diari no sembla una entrevista, més aviat la Hildy intenta ajudar a l'acusat.

Pel que fa al context de l'època corresponent en tot moment prima la figura masculina tot i que la protagonista sigui una dona periodista, fet que ja és sorprenent. L'home és la figura predominant i masculista. Es considera que només la Hildy pot escriure d'una manera tant bella i gairebé poètica pel fet de ser dona.

5.1.2 *Ciudadano Kane* (1941)

És una de les pel·lícules més importants de la història del cinema segons els experts. En ella es ridiculitza un poderós magnat de la premsa. El film es desenvolupa mitjançant flashbacks de la vida de Charles Foster Kane. En Kane, propietari d'una important cadena de diaris, una xarxa d'emissores, dos sindicats i una col·lecció d'obres d'art mor a Xanadú. L'última paraula que pronuncia és *Rosebud*. Això desperta una gran curiositat entre la premsa i la població. Un grup de periodistes inicia una investigació per resoldre el misteri.

Charles Foster Kane és el protagonista absolut de la pel·lícula. És l'alter ego del magnat Willam Randolph Hearst i del propi Orson Welles. Veiem l'evolució d'aquest personatge des de la seva infantesa a la seva mort. A mesura que passa el temps va assumint més poder i es va tornant més autoritari, superb i egoista. Té tants diners que li és igual gastar-los i és conscient que pot aconseguir tot el que vulgui, fins i tot ser president dels Estats Units. Es converteix en editor del *Inquierer* únicament perquè creu que "serà divertit dirigir un diari".

Tot i que en Kane no té coneixements previs de com dirigir un diari li posa ganes i voluntat. Es nota que hi té interès. "Les notícies poden arribar durant les 24 hores del dia".-li diu a la seva arribada al director, davant la seva sorpresa. Kane redacta una declaració de principis prometent l'autenticitat de les notícies.

Kane utilitza el diari a la seva conveniència. Tot el que fa ja sigui per l'*Inquierer* o per alguna de les seves dones és per demostrar alguna cosa. Li agrada aparentar.

En Kane és sens dubte un home intel·ligent com veiem a través de la llarga llista de frases enginyoses que diu durant el film. "Em diverteix treballar per a que la gent decent d'aquesta comarca no es senti robada per una panda de pirates, contra qui no tenen qui els defensi".

En Thatcher li pregunta a en Kane: “No et sembla insensat continuar amb aquesta acció filantròpica? L’*Inquirer* t’està costant quasi 1 milió de dòlars anuals”. Ell respon el següent: “Té raó senyor Thatcher. Vaig perdre 1 milió de dòlars l’any passat i perdré un milió de dòlars aquest any. I suposo que un altre més el següent. Senyor Thatcher, a raó de 1 milió de dòlars per any hauré tancar el diari...d’aquí 60 anys”. És vanitós i irònic. Li agrada presumir constantment de tot el que aconsegueix gràcies als seus diners.

Un altre exemple de la seva picardia i sorna és l’escena en la que es mostra davant de l’edifici del *Chronicle*, on veu una fotografia de la plantilla del diari. “Sap quan temps varen trigar en reunir aquest equip? 20 anys.-Expressa en Bernstein. “20 anys, vaja...”-Contesta en Kane. Immediatament després veiem una escena de 6 anys més tard en la que es veuen els mateixos periodistes fent-se una fotografia idèntica a la del mostrador. Llavors apareix en Kane i diu: “Fa 6 anys estava davant de l’edifici del *Chronicle* veient una fotografia dels periodistes més grans del món. Em sentia com un nen. I avui per fi ja els tinc a tots amb mi. Faci una còpia i envii-la a la redacció del *Chronicle*”. Acabava de fitxar-los per l’*Inquirer* i ja presumia amb el seu particular humor.

Els companys de Kane l’idolatreuen. És tractat per tothom com un ésser superior, sempre li riuen les gràcies i poques vegades protesten alguna de les seves decisions tot i que és evident que en moltes ocasions no hi estan d’acord. Només el seu gran amic Leland se n’adona de com és i acaben enemistant-se.

En Leland és oposat a en Kane. No suporta la seva afició per aparentar i és més humil. Treballa com a crític de teatre i no té cap por de quines seran les reaccions de Kane a les seves crítiques. Quan la seva relació amb Kane es trenca ell es dona a la beguda.

En Thatcher és el pare adoptiu de Kane i exerceix de tutor. No està d’acord amb les decisions que pren però és incapaç de frenar-lo. Kane el fa treure de polleguera.

En Bernstein és converteix en la seva mà dreta al diari. Admira a Kane i mai no el contradiu.

La pel·lícula descriu la figura del periodista a partir principalment del personatge de Charles Foster Kane. És una persona que es converteix en emperador de la premsa sense tenir uns coneixements bàsics, i que va ser expulsat de diverses facultats. Per ell dirigir un diari és un joc malgrat que li posi intenció i esforç. El que és important és que

tot i que en Kane és ric ell busca alguna cosa més, per això s'aferra al diari i es proposa complir unes promeses de cara al lector. Hi ha una cita del film que el defineix:

“No és tant difícil com la gent creu fer diners si el que es desitja és únicament fer diners. El senyor Kane no era només diners el que volia”.

El seu desconeixement el porta a no saber com tirar endavant el diari. No l'entén com una inversió, només perd diners perquè no té un projecte clar. “No tinc cap pla excepte portar endavant un diari”-diu en un moment del film.

A *Ciudadano Kane* es retrata a la resta de periodistes com uns “venuts”. La conversa següent és una prova.

En Leland pregunta a Bernstein: -“Els periodistes que venen del *Chronicle* eren tant addictes a la política del seu diari com ho són ara del nostre”? La conversa continua.

-“Clar, exactament igual que uns altres qualsevols. Tenen una feina a fer i la fan. - L'única diferència és que són els millors en el seu ofici.”

-“És que defensem nosaltres les mateixes teories que defensa el *Chronicle*, Bernstein?

-“Per descomptat que no”.

La primera dona de Kane, la neboda del president dels EUA, no comprèn la vida del periodista. El seu marit li explica que “estar casada amb un periodista és pitjor que amb un marit”. Passa la major part del temps al diari desatén a la seva dona, quelcom que la preocupa.

Orson Welles ridiculitza el món del periodisme fent una paròdia de la societat americana. És significatiu que arran de la mort de Kane, punt de partida del film, la principal preocupació de la premsa sigui desxifrar el significat de l'última paraula que va pronunciar en vida: *Rosebud*. Un periodista viatja pel país entrevistant a les persones que van ser importants en la vida de Kane (Leland, la seva segona esposa, etc.) només per saber el significat d'aquest. Tant rellevant és *Rosebud* o és només producte de la idealització de Kane per part de la societat americana? Es deixa entreveure que una persona rica i poderosa com Kane té una influència sobre la premsa que va més allà dels límits. Fins i tot mort segueix despertant l'interès dels periodistes.

Welles critica els diners, la fama, i la fascinació absurda per part de la premsa de tot el que connoti aquests aspectes.

Al mateix temps la pel·lícula és perfecte per criticar la falta de pluralisme. És un gran exemple de monopolització periodística. Tot el poder periodístic està en mans d'una sola persona que fa i desfà com vol i sense oposició de ningú. Es mostra un periodisme sensacionalista i d'interessos.

La pel·lícula es troba entre el drama i la comèdia. És una crítica al capitalisme i a certs aspectes del periodisme. El sarcasme i ironia juguen un paper molt important en els diàlegs, sobre tot en boca de Charles Kane. "Si el titular és gran la notícia es converteix en sensacional".-Diu en Kane.

Carter, el director del *Inquirer* fins que arriba en Kane a substituir-lo s'escandalitza davant la nova línia que el milionari vol que segueixi el diari. Kane s'inspira en el sensacionalista *Chronicle*. L'objectiu és trobar notícies que interessin però de qualitat dubtosa.

Kane no es decideix amb les edicions i canvia constantment els continguts. Carter considerava l'*Inquirer* un diari respectable fins l'arribada de Kane. Thatcher també es desespera amb l'ús que en fa del diari. Publica informacions sense contrastar i sensacionalistes. La política i la premsa mantenen una relació estreta. Els polítics són corruptes i manipuladors i la premsa interessada.

5.1.3 El gran carnaval (1951)

En aquest film de 1951 la temàtica per excel·lència és el sensacionalisme. La trama narra com el periodista Charles Tatum entra a treballar per un diari d'Albuquerque i es proposa triomfar en el periodisme. Tatum troba la oportunitat de fer-ho quan un miner es queda atrapat en un túnel, però el fet es converteix en un espectacle.

Pel que fa als personatges l'autèntic protagonista de la història no és en Charles Tatum sinó en Leo Minosa, el miner que es queda atrapat dins d'un túnel. És un home innocent que es converteix en l'objectiu de la premsa i dels curiosos per accident. El seu patiment és la diversió de la gent. És víctima del sensacionalisme.

En Charles Tatum és un periodista intrèpid però que ha fracassat en tots els diaris en els que ha treballat per la seva actitud i la seva afició a la beguda. A partir del moment en

que entra a treballar al *Sunset-Bulletin* veiem com mostra el seu rebuig al tipus de periodisme que es fa en aquest diari, el que ell busca són notícies impactants, que venguin milers de diaris. La seva obsessió és ser el primer en explicar l'exclusiva i per fer-ho és capaç de manipular. No té escrúpols fins que se n'adona dels seus fatídics errors.

En Herbie Cook és un jove periodista recent sortit de la facultat que sent admiració per en Charles. L'acompanya en tot moment sense adonar-se del que està passant.

La Lorraine és la dona d'en Leo Minosa. És el personatge més fred de la pel·lícula i un dels més dramàtics. No estima el seu home i tan se li dona el que li pugui passar dins de la mina.

En Jacob Q. Boot és l'altra cara del periodisme. És l'editor del *Sunset-Bulletin*, per en Tatum un diari mediocre, però la realitat és que en Boot és l'únic que se n'adona del tipus de periodisme groc que està fent en Tatum.

El sheriff representa la corrupció política, el prototip del líder que accepta el que sigui a canvi de continuar manant. Per això pacta amb en Tatum.

En aquesta pel·lícula el periodista protagonista és en Charles Tatum, i l'acompanya el jove Herbie. Veiem la figura d'un periodista obsessionat amb la notícia a tota costa. Per altra banda està en contra del periodisme impartit a les facultats i ho critica.

En Boot és l'oposició a en Tatum. La resta de periodistes d'altres mitjans són com en Tatum, a tots els hi interessa l'exclusiva, passant per sobre de la moral i ètica.

El gran carnaval és una gran crítica al sensacionalisme. A la pel·lícula el Leo Minosa queda atrapat dins d'un túnel d'una mina i ningú pot ajudar-lo a sortir. Quan arriba en Charles al lloc dels fets li fa unes quantes preguntes i un parell de fotografies i s'emociona perquè sap que tindrà una notícia de portada que atraurà molt de públic. Al dia següent la notícia és publica pel *Sunset-Bulletin* i tothom se'n fa ressò, tant que comencen a acostar-se curiosos al lloc dels fets. Cada vegada és més gent la que s'acosta a l'esdeveniment fins al punt que els habitants de la localitat saben que en poden treure profit de la situació. La gent comença a fer negoci a costa del miner atrapat i es converteix en una atracció turística, on els visitants han de pagar entrada. En vista de que l'accident beneficia econòmicament a la localitat i a la premsa, tant el sheriff

com Charles Tatum arriben a la conclusió de que els convé que allarguin la situació. Per fer-ho ordenen als rescatadors que treguin a en Leo des de dalt amb l'ajuda de barrinades en comptes de fer-ho des de baix del túnel. Això fa que els treballadors hagin de prorrogar a set dies el rescat tot i tenint la possibilitat de treure'l en menys temps.

La pel·lícula mostra un tipus de periodisme desagradable i fora del concepte de la ètica.

El to és clarament dramàtic, i es veu a partir del patiment d'en Leo i el circ que se'n fa a costa d'ell en comptes d'ajudar-lo. Els personatges es veuen sobrepassats per la situació i en Charles se n'adona massa tard dels seus errors.

La pel·lícula és un exemple de com fer un mal periodisme, per les qüestions dites anteriorment. A més de la premsa també veiem locutors de ràdio i de televisió exercint el mateix tipus de periodisme sensacionalista.

El paper de la dona a la redacció del *Sunset* es limita a redactar sobre articles i "qüestions femenines".

En el *Sunset* està prohibit el consum de l'alcohol, detall significatiu ja que representa la diferència amb en Tatum. El *Sunset* és el contrapunt de la resta de premsa que veiem a la pel·lícula, és un diari humil i per això no té prestigi, però pretén ser honrat.

5.1.4 *El cuarto poder* (1952)

El prestigiós diari *The Day* està a punt de ser venut, mentrestant el seu director decideix destapar els negocis bruts d'un cap mafiós.

Ed Hutcheson és el protagonista. És l'editor del diari *The Day* i és un reconegut periodista. Té dos premis Pulitzer i és un dels millors professionals del periodisme del país. És un home íntegre, honrat, té vocació, estima la seva professió i té sentit de la ètica. No es vol resignar a deixar morir el diari.

Margaret Garrison és una de les propietàries del diari i viuda del fundador. En un principi es mostra a favor de la venda del diari però canvia d'opinió. Es posa de costat d'en Hutcheson. Demuestra que també s'estima el diari, al contrari que les seves filles. És una dona amb principis i lleial.

Nora Hutcheson, ex dona del protagonista no mostra gaire interès per als esforços de l'Ed de salvar el diari.

En Tomás Rienzi és l'antagonista. Representa la corrupció de l'estat. És un mafiós que s'enfrontarà al diari per evitar que es destapin tots els casos en els que està presumptament implicat.

A *El cuarto poder* per primera vegada veiem la figura del periodista com un professional noble, que lluita pel bé de la societat i que considera el periodisme un element vital per l'estat. Tots els periodistes que apareixen són mostrats com persones simpàtiques, treballadores, honrades i sobre tot amb molt sentit de l'humor, com es pot veure en l'escena del funeral que els membres de la redacció li dediquen al diari. Per ells el diari és un company més i són conscients que la seva possible desaparició a mans d'una cadena de diaris seria un gran mal pel país.

Aquesta pel·lícula és una defensa al periodisme i a la llibertat d'expressió. Renzi i la cadena que vol comprar el *The Day* per presumiblement fer-lo desaparèixer atempten contra la llibertat d'expressió.

El *The Day* és l'únic diari que s'oposa a fer sensacionalisme tot i que té menor tirada. Es menciona que els lectors ja no els interessen les notícies sinó que busquen passatemps, els horòscops, etc.

Malgrat que siguin conscients que el diari es vendrà i desapareixerà, això no fa que deixin de treballar i tots els redactors amb Ed Hutcheson al capdavant investiguen a fons el cas d'assassinat d'una noia que gira al voltant de Renzi. No tenen por a les seves amenaces perquè saben que estan fent el correcte.

El to és dramàtic, es tracta d'una pel·lícula amb reminiscències del cinema negre, però també conté ironia.

Podem apreciar un ritme àgil de treball a la redacció, i a les rotatives. Els homes segueixen tenen protagonisme a la redacció mentre que la dona és representada com una figura secundària. Era habitual en aquella època que els periodistes vestissin de forma elegant. L'Ed Hutcheson vesteix amb americana i corbatí i els redactors també vesteixen amb camisa i corbata.

5.1.5 Mientras Nueva York duerme (1956)

Es tracta d'un llargmetratge sobre periodisme criminalista. El nou propietari del grup de comunicació *Kyne* proposa una carrera per ocupar el càrrec de director executiu a

l'home que resolgui el cas d'un assassí de dones. Els tres candidats s'endinsaran en una espiral de mentides i manipulacions per guanyar mentre l'assassí continua cometent cada vegada més crims, convertint-se en l'home més buscat de la ciutat.

Edward Mobley és el protagonista, ell és periodista de la companyia *Kyne* (cadena propietària del diari *Sentinel*, una cadena de televisió i altres mitjans) i presenta el programa dels informatius. Mobley és el periodista més honrat de la pel·lícula però al mateix temps també té defectes que fan qüestionar la seva integritat. No és ambiciós al contrari que la resta de personatges i és molt intel·ligent.

En Walter Kyne és el fill del difunt propietari del grup *Kyne*. A diferència del seu pare no té vocació de periodista ni li interessa aquest món. L'única cosa que vol és poder. No té escrúpols ni dignitat.

Per altra banda tenim els tres candidats a ocupar el lloc que Walter Kyne vol atorgar a qui resolgui el cas de l'assassí. En Mark Loving és el director de l'agència de notícies *Kyne* i un dels que està més ben posicionat per aconseguir el càrrec. Es sent superior i està molt convençut de les seves possibilitats. Està disposat a tot.

En John Griffith és el director del diari *Sentinel* i assessor d'altres nou diaris del grup. És l'únic periodista entre els candidats però la carrera pel poder l'encega. Es planteja si li queda alguna cosa d'ètica periodística.

L'altre candidat és en Harry Kitzer, cap del departament gràfic. A diferència dels altres dos en Kitzer no mou ni un dit per resoldre el cas de l'assassí, en canvi per obtenir el càrrec manté un afer amb la dona d'en Walter Kyne.

La Nancy, promesa d'en Mobley, és una dona dèbil i innocent, a diferència de les altres dues dones del film. La periodista és una dona infidel i mostrada gairebé com un objecte sexual igual que la dona d'en Walter Kyne, a diferència que aquesta última té un punt de malícia.

Un dels personatges més interessants és l'assassí, Robert Manners, un jove psicòpata turmentat per la relació amb la seva protectora mare. És buscat pels periodistes.

El senyor Kyne, pare d'en Walter Kyne i propietari del grup *Kyne*, el veiem durant uns minuts abans de morir. És un home dur, sever i antipàtic però estima el periodisme. Sap que el més important són els lectors. "En aquest país és el poble qui decideix". "El més

important és la responsabilitat de la premsa amb el públic”. No obstant la seva ètica és qüestionable. “Vull que totes les dones es morin de por quan es pintin”, afirma sobre els titulars que han d’escriure sobre el cas de l’assassí de dones, que deixa marca de pintallavis a la paret. Pràcticament cap d’aquests personatges tenen escrúpols.

En aquesta pel·lícula es retrata a la figura del periodista com una persona tremendament competitiva i obsessionada pel poder. És John Griffith és un dels millors exemples perquè ell és periodista de vocació a diferència dels altres dos candidats. A mesura que avança el cas de l’assassí el veiem perdre les formes i els nervis, capaç d’enganyar a qui sigui per guanyar als altres candidats. Ell mateix reconeix la poca ètica periodística que li queda.

En Mobley renuncia al càrrec però ajuda a en Griffith a resoldre el cas, ja que són amics. Com a periodista és bo, té un premi Pulitzer i els seus mètodes són correctes: “Als periodistes ens agrada donar notícies sensacionals, Aquesta preferiria no haver de donar-la”. No obstant com a persona el seu punt dèbil són les dones.

La figura del periodista és representada purament masculina, l’única periodista que apareix és mostrada de forma sexual i no intel·lectual.

Hi ha una important connexió entre l’alcohol i els periodistes. La majoria d’escenes de converses són dutes a terme en el mateix bar i a en Mobley el veiem constantment acompanyat d’alcohol. Es dona a entendre que és alcohòlic, el que seria un altre punt feble.

És una dura crítica a la competitivitat existent en el món del periodisme. El Walter Kyne proposa la carrera per veure com es barallen a costa seva. Es posa de manifest la cobdícia dels humans. Es mostra com totes les persones tenim un punt dèbil i estem disposats a qualsevol cosa per tal d’aconseguir el poder. Fins i tot en Mobley que renuncia al càrrec no pot evitar cometre greus errors. Es posa en dubte l’ús de la ètica periodística a la pràctica.

També és una gran crítica a la monopolització dins del sector de la comunicació, molt vigent avui en dia. Veiem com tots els mitjans de comunicació que apareixen pertanyen al mateix grup de comunicació.

El to és clarament dramàtic i pertany al cinema negre. En Mobley és molt directe amb l'audiència en el seu programa televisiu. Duu una estratègia per caçar l'assassí (malgrat que no competeix pel càrrec però vol ajudar) que consisteix en dirigir-se directament a ell a través del televisor. El descriu fil per randa, provocant la ira de l'assassí. Mobley utilitza a la Nancy com a escurçó per captar l'atenció de l'assassí.

Els titulars són sensacionalistes, pretenen provocar el pànic a la ciutat. La societat de Nova York queda retratada com masculista, competitiva i deshumanitzada. La figura de la dona es minimitza a una vulgar simbolització sexual.

La premsa criminalista era de les més populars als anys 50. L'aparició d'un assassí d'aquelles característiques era una bomba informativa que havia d'ocupar les primeres pàgines.

5.1.6 *Chantaje en Broadway (1957)*

Un poderós i ambiciós columnista domina tota Nova York a través de les informacions que consumeixen els seus més de 60 milions de lectors. Però té un punt dèbil: la seva germana petita. Tot canvia quan aquesta s'enamora d'un guitarrista de jazz i surten a la llum els instints més bàsics del periodista.

En J.J. Hunecker és un prestigiós columnista amb molt de poder i influència a la ciutat. A més no té escrúpols. És autoritari, esquerp, dèspota i manipulador. Protegeix a la seva germana amb una obsessió malaltissa, per això confia amb el seu amic Sidney Falco per a que acabi amb la relació entre el músic Steve Dallas i la jove noia.

En Sidney Falco és un agent de premsa que tampoc té cap tipus d'escrúpol. És irònic, adopta una actitud burlesca, i se'n surt amb la seva a base d'enganys, xantatges i mentides. No obstant s'arrossega davant d'en Hunecker, l'única persona a la que tem.

La germana d'en J.J., la jove Suzie és el principal motiu de la trama. La seva relació sentimental amb Steve provoca la ira d'en Hunecker, qui la tracta com si li pertanyés a ell. Suzie es mostra com una noia desvalguda, fràgil i submissa, que no compren el joc del seu germà i d'en Falco.

Steve Dallas és el jove enamorat de la Suzie. És un home honrat.

La pel·lícula retrata amb claredat a un tipus de periodista que segons la intenció que es veu en el film era en certa mesura habitual en aquella època. Una persona manipuladora que a base d'enganys acaba obtenint les informacions que li convenen, siguin certes o tan sols rumors. J.J Hunecker i Sidney Falco són els dos periodistes representats amb sàtira en aquest llargmetratge. Un és columnista i té un programa de televisió; té molt de prestigi. L'altre és un agent de premsa que no té gaire bona reputació. Malgrat les diferències entre un i l'altre tots dos són iguals. Aprofiten la seva fama, posició i influència per aconseguir el que sigui, passant per sobre de la moralitat. Les mentides i calúmnies són les eines que utilitzen per enfonsar a aquell que els hi convingui.

A llarg del film veiem que ningú té una visió agradable sobre la figura de l'agent de premsa.

En una ocasió Falco li diu a J.J el següent: “Ni tu ni jo coneixem això de la integritat”. Ell li contesta: “No voldria mossegar-te, estàs ple de verí”.

Chantaje en Broadway critica a la premsa d'una manera molt dura: Exposant la part més bruta de la professió, a través de xantatges, canvis de favors, pressions, mentides, influències...

La pel·lícula ataca sense embuts al periodisme mitjançant totes les accions dels seus protagonistes i les explicacions dels personatges.

Critica sens dubte al gran poder que tenen els mitjans de comunicació sobre tothom. En certa manera el film exposa la impotència dels ciutadans davant el quart poder. Cap ciutadà té els recursos oportuns per fer front a un diari, malgrat el que es pugui dir sobre ell.

Tot i que en general ataca al periodisme la cinta és especialment crítica amb el periodisme d'agència. És vista com una professió vulgar i deshonorada. “Ningú creu en els agents de premsa però al final és una cosa que produeix”.-Diu en Falco en un moment del film.

El to és satíric i corrosiu. Els diàlegs estan impregnats d'una forta ironia que carrega contra el sector de la premsa. Pràcticament la pel·lícula és una bateria de diàlegs molt intel·ligents. Al mateix temps el film té reminiscències del cinema negre.

En el film no tenim l'oportunitat de veure com treballen els periodistes ja que els veiem més centrats en la trama de la germana, però sí que comprovem com hi ha altres personatges que cedeixen als xantatges de Falco i acaben publicant notícies falses.

La praxis periodística mostrada a la pel·lícula és immoral. Es retrata una societat masclista i on la premsa té un poder molt important.

5.1.7 *La dolce vita* (1960)

La dolce vita és un film complex per la seva forma i estètica però a la vegada simple per la naturalitat de la trama. Narra les experiències d'en Marcello Rubini, un periodista insatisfet que es mou constantment per la nit de Roma en busca de celebritats. En les aventures nocturnes es trobarà tot tipus de personatges de la societat italiana.

Ell n'és el protagonista indiscutible. La trama gira al seu voltant. Abans de treballar en un diari escrivia literatura però ara està desencantat amb la seva feina i això repercuteix en el seu dia a dia. Té una vida completament desordenada i descontrolada i com que la nit el perd té una relació freda i deshonest amb la seva parella i en resum, insana.

En aquest film, però, i vinculant trama i personatges amb la temàtica del periodisme, que és la que ens interessa en aquest treball, ens resulta imprescindible remarcar un apunt de gran interès. A la pel·lícula apareix un personatge amic d'en Marcello que és fotògraf. Aquest periodista està acompanyat constantment d'una càmera de la que no es separa mai per si succeeix alguna cosa interessant. Sempre és el primer en arribar al lloc dels fets i no es molesta en amagar la càmera. La seva actitud recorda a la dels actuals paparzzis i és que el nom del personatge és Paparazzo i efectivament aquest és l'origen de la paraula que utilitzem actualment per descriure els periodistes i fotògrafs de la premsa rosa. En Paparazzo, de qui es desconeix si és el nom de pila o el cognom, està inspirat en Tazio Secchiaroli.

Deixant de banda aquests dos personatges en el film hi ha apareix un gran nombre de noms de persones que van apareixent de forma intermitent sense tenir un rol específic però no hi ha cap altre principal que sigui periodista.

En aquesta pel·lícula es representa la figura del periodista com un vividor, algú que no sap cap on enfocar la seva vida i es deixa perdre pel camí, entre festes, dones i alcohol.

A més d'en Marcello veiem secundaris que fan de paparzzis.

Si bé el periodisme ocupa un rol més distanciat en aquesta pel·lícula, si que es pot dir que *La dolce vita* retrata sobretot la premsa rosa i més sensacionalista i ho fa de manera crítica.

Alguns personatges fan comentaris desfavorables del periodisme, opinant que els periodistes tendeixen a ser exagerats. El to està entre el drama i la comèdia.

Els fotògrafs i periodistes es fiquen a la vida privada de les persones i no tenen sentit de l'ètica. Un exemple és una escena en la que un grup de periodistes s'apropen a la Maddalena i li comencen a fer fotos sense permís ni explicacions per un fet greu que en aquells moments ella desconeix i l'afecta directament.

Es retrata de forma evident una societat masclista, retratant la dona gairebé com un objecte a través de molts dels personatges femenins, principalment Emma, Maddalena i Sylvia. En Marcello és un exemple clar de masclisme. És faldiller, infidel i irrespectuós amb la seva parella.

5.1.8 Primera plana (1974)

És el “remake” de *Luna Nueva* (1941) i dirigida pel responsable de *El gran carnaval* (1951), Billy Wilder. Ambientada a Chicago a l'any 1929. El periodista del *Chicago Examiner* Hildy Johnson ha decidit deixar la seva feina per casar-se i tenir una vida més còmode en una agència de publicitat. El director del diari, Walter Burns, no permetrà tant fàcilment que Hildy marxi. Mentrestant, la notícia del dia és l'execució d'Earl Williams, un home que ha matat a un policia de raça negra. Burns vol tenir l'exclusiva per l'*Examiner*.

El principal canvi entre els personatges és que el protagonista és un home i no una dona com en el film del 1941 (tot i que conserva el mateix nom). La resta de personatges són pràcticament calcats als de l'anterior cinta així com la trama. *L'Examiner* substitueix al *Morning Post* de *Luna Nueva*. En Hildy Johnson és sarcàstic, irònic i burleta, a la vegada que simpàtic i bon periodista. És el millor segons els companys de la sala de premsa. Gran part de la seva vida ha estat lligada al periodisme i com que no ha pogut aprofitar moments de temps lliure decideix casar-se amb la dona que estima i començar una nova vida més tranquil·la. No obstant, en Hildy és un periodista de vocació, no de professió, i aviat se n'adonarà que no és tan fàcil deixar la feina.

En Walter Burns és el director del *Chicago Examiner*. Un home dur, sever, trampós i també irònic. Considera en Hildy el seu millor home i no el vol deixar escapar de cap de les maneres. S'empesca qualsevol enginy per mantenir-lo a prop del diari. Està obsessionat per obtenir exclusives i no li preocupa haver de recórrer a mètodes il·legals.

Earl Williams és l'home condemnat a la forca per l'assassinat d'un policia. Segons les proves mèdiques no té trastorns que el puguin considerar com a "boig" però sens dubte es tracta d'un personatge peculiar. La dona d'en Hildy està entregada a ell, i per conseqüència, a la seva feina. El sheriff és un dels personatges més ridiculitzats, s'equivoca contínuament i és un corrupte. Molly, la prostituta, és insultada pels periodistes però no és tan ximple com ells consideren. És crítica amb els periodistes.

A "Primera Plana" tots els periodistes són representats com personatges sarcàstics, frívols, masclistes, homòfobs, burletes i estraforaris.

"Estic començant a creure que tots els periodistes estan sonats", expressa la dona d'en Hildy en un moment del film.

Els periodistes estan dedicats exclusivament a la seva feina i no tenen pràcticament temps personal. En Walter Burns adverteix a la dona d'en Hildy: "No es casi mai amb un periodista".

També veiem una tendència dels periodistes a ridiculitzar a les persones de diferent condició. Especialment se'n riuen del sheriff, a qui no respecten. Desobediència a l'autoritat.

Al mateix temps malgrat tots els defectes amb els que són caracteritzats són mostrats com a persones divertides, però grisos a la vegada. Tenen una gran afició al joc i a la beguda.

El jove que ha acabat els seus estudis de periodisme és mostrat com un ximple i un incompetent, ridiculitzant als aprenents de periodisme.

És evident la gran ridiculització que es fa del periodisme i de la resta de professions aparegudes en el film.

La pel·lícula tracta l'obsessió per l'exclusiva que persegueix constantment el periodisme, i ho fa a través de la sàtira.

És mostrada com una professió frívola. Frivolitzen sobre l'execució restant-li importància a la mort d'una persona. “Només us interessa tenir un tema per a un titular esgarriós”, expressa Molly.

Existeix un rebuig general al periodisme entre les persones que es dediquen a altres professions. Fins i tot veiem com un taxista manifesta el seu rebuig cap als periodistes. A Molly tampoc li cauen bé, ni tampoc al sheriff. I la dona d'en Hildy no els entén.

El to és satíric i pertany al gènere de la comèdia. El principal propòsit és fer riure a través de la ridiculització. Està impregnat d'ironies i sarcasme. Ex: Al final del film una veu en off anuncia quin va ser el destí de cadascun dels personatges amb el pas del temps. Sabem que Walter Burns es va retirar i de tant en tant dona conferències d'ètica periodística. És una ironia perquè Walter Burns no respecta l'ètica periodística. Segons aquest personatge el més important en el procés periodístic no és ni la recerca de fonts amb punts de vista diferents ni un correcte tractament i ús del llenguatge, sinó que quedi clar que l'exclusiva és original del diari. En una escena Walter Burns li demana a en Hildy mentre aquest escriu l'article que en el primer paràgraf digui que el *Chicago Examiner* ha aconseguit l'exclusiva. La seva raó és: “Qui llegirà el segon paràgraf”?

La pel·lícula està ambientada en els anys 20. Hi ha homofòbia i masclisme com veiem a través dels comentaris despectius al col·lectiu homosexual i al femení.

5.1.9 *Network. Un mundo implacable* (1976)

Després de 25 anys treballant en una cadena, el veterà presentador Howard Beale ha d'abandonar el seu lloc de treball pel baix nivell d'audiència. Queda trastocat i decideix anunciar en un directe que es suïcidarà a l'últim programa davant dels espectadors. El fet provoca una gran expectació sense precedents. Els seus companys tractaran de reconduir la situació.

La història s'inicia al voltant del presentador de notícies Howard Beale. En Beale passa per un moment molt delicat de la seva vida, està ofuscat i deprimat per la mort de la seva dona i la seva situació laboral. Després d'anunciar en directe que es suïcidarà en el pròxim programa, la cadena pren la decisió de donar-li l'oportunitat de redimir-se en un programa més. En aquest programa comença a fer de predicador per sorpresa de tothom i l'audiència puja com l'escuma. A partir d'aquí la cadena *UBS* decideix mantenir-lo en antena amb un programa redissenyat on ja no seran notícies convencionals sinó un show

on en Beale es dirigeix a l'audiència predicant i dient "bogeries". Per a la cadena és un èxit però no tothom ho veu encertat, per exemple l'amic i fins llavors cap de secció del noticiari, en Max Schumacher, qui creu que la cadena s'aprofita d'en Beale com si fos un mico de fira. El cas és que en Beale no està en els seus cabals i no sap ben bé el que es fa. Es deixa manipular per la cadena.

En Max és l'únic personatge coherent i que de veritat es preocupa pel seu amic, més que no pas per les audiències. El deixen de banda per aquest motiu.

És el cas contrari de la Diana Christensen, cap del departament de programació a l'inici del film i qui més endavant ocupa el lloc d'en Max. Ella està obsessionada amb les audiències, és l'única cosa en la que pensa durant el dia i per la que viu. La resta de la seva vida és buida. Està tant obsessionada que és capaç de qualsevol cosa per augmentar els índexs d'audiència, deixant de banda la moralitat i la sensatesa. En Max arriba a dirigir-se a ella de la següent manera: "Ets l'aspecte negatiu de la televisió, ets freda".

En Frank Hackett, cap de la Diana, és igual que ella i arriba a afirmar que "no som una cadena respectable, som un prostíbul".

Arthur Jensen, propietari de la CCA (Corporació de Comunicacions d'Amèrica), és el màxim mandatari i qui té l'última paraula en tot. No obstant sembla estar al marge de les audiències.

Aquesta pel·lícula és una clara crítica als professionals de l'estil de la Diana, qui sobreposen l'audiència per sobre de tot, ignorant si el contingut és de qualitat. En aquest sentit el nou show de notícies en el que en Howard Beale n'és el protagonista és un pur espectacle de qualitat qüestionable que res s'assembla a un noticiari. En Beale passa de ser un periodista a una simple joguina dels espectadors, que s'entretenen amb ell. Però ningú se'l pren seriosament, l'audiència repeteix les seves paraules mecànicament, sense pensar. També és una crítica a l'audiència, vigent avui dia, que no es qüestiona les coses ni té criteri propi. És una voraça crítica a la televisió. Es posa en qüestió el "món destructor" de la televisió i es tracta la televisió entesa com el negoci de l'espectacle.

Tal com afirma un dels personatges, el tema de la pel·lícula es resumeix en la prostitució dels continguts televisius a mans dels que tenen un únic objectiu: augmentar els índexs d'audiència. Les audiències són el tema principal del film, sobre el qual gira tota la història i es desenvolupen els fets i accions dels personatges. Res té sentit sense

les audiències. En la pel·lícula veiem una altra trama aliena al show d'en Bead que és el nou programa que la Diana vol emetre. Consisteix en una sèrie de vídeos filmats per un grup terrorista anomenat Exèrcit Ecumènic d' Alliberació. Per fer-ho han de negociar amb aquest grup terrorista, la qual cosa traspasa qualsevol límit periodístic.

La degradació dels continguts arriba al punt de convertir un programa de notícies en un espectacle, però quan les audiències baixen arriben els problemes. Al final de la pel·lícula veiem les conseqüències dutes a l'extrem. El to és satíric i dramàtic. Queda patent en les exageracions de les situacions, arribant a extrems ridículs.

La pel·lícula mostra un tipus de qualitat televisiva basada en principi en l'infoentreteniment. En realitat no hi ha cap tipus d'element periodístic, ja que això és el que es critica en la pel·lícula, que la televisió ja no fa un bon periodisme o que fins i tot no en fa.

La situació reflectida fa 40 anys és el que succeeix actualment. Ho podem veure habitualment en els programes comuns de les principals cadenes televisives, que estan basats en l'entreteniment i el criteri periodístic és nul. Exceptuant en els informatiu que no arriben a l'extrem del noticiari de la pel·lícula (és clarament una sàtira).

5.1.10 *Todos los hombres del presidente* (1976)

Està basada en fets reals. A l'any 1972 dos joves periodistes del diari *The Washington Post* investiguen una violació de domicili en el Quartell general del Partit Demòcrata. Els descobriments desencadenen el denominat "cas Watergate".

La pel·lícula es centra en dos protagonistes, els periodistes Bob Woodward i Carl Bernstein. Ambdós personatges es caracteritzen pels mateixos trets: són joves, decidits, intrèpids, i volen menjar-se el món. Per això volen demostrar que són vàlids pel periodisme a través d'una investigació a fons en la que treballen dia i nit sense parar.

La pel·lícula, basada en fets reals, retrata al prototip del periodista ideal, el que està decidit a emascarar una realitat i mou mans i mànigues per fer-ho. Els dos protagonistes contacten amb un llistat de fonts inacabable per anar desengranant de mica en mica un cas de gran dificultat, ja que ningú vol dir res i la informació cau en comptagotes.

La pel·lícula mostra un exemple perfecte de periodisme d'investigació. És un periodisme necessari per a la societat però alhora és incòmode per a qui ho vol tapar, en aquest cas el govern americà. El periodisme que incomoda als que no volen informar d'una realitat d'interès general és el que val la pena i per això aquesta pel·lícula està tant encertada. En els moments finals de la cinta s'acusa al diari de practicar un periodisme de revenja, ja que el govern considera que són contraris a Nixon i el seu objectiu és desacreditar-lo. És una cinta d'intriga amb tints polítics.

Tot el llargmetratge està dedicat a la investigació del cas Watergate, un treball de llarga durada. Veiem com els dos periodistes compten amb l'ajuda de *Garganta profunda*, qui els hi dona pistes sobre el cas per saber quins fils han de moure.

La pel·lícula és fidel a un cas real que va ressonar per tots els Estats Units. Arran del cas Watergate el president Nixon va haver de dimitir. La pel·lícula està ambientada entre el 1972 i el 1974. Els periodistes reals que van inspirar als protagonistes del film van guanyar el premi Pulitzer per aquesta investigació periodística.

5.1.11 *Los gritos del silencio* (1984)

Sydney Schanberg és un periodista del *New York Times* enviat a Cambodja l'any 1972 com a corresponsal de guerra. Allà coneix a Dith Pran, un natiu que li serveix de guia i intèrpret. Estan basats en personatges reals.

Sydney Schanberg està totalment conscienciat amb el conflicte de Cambodja i s'indigna que els governs vulguin tapar la realitat. Comet alguns errors decisius però ho fa pressionat per la situació. Treballa perquè es faci justícia.

En Dith Pran també és periodista com en Sydney però el fet de ser natiu de Cambodja li comportarà molts problemes. La seva honradesa i lluita per la llibertat el converteixen en l'autèntic heroi de la pel·lícula. La seva és una història de supervivència.

Al Rockoff és un fotògraf del *New York Times* que treballa amb en Sydney, serà molt necessari en un moment de la trama.

En aquesta pel·lícula, basada en fets reals, el periodista d'alguna manera passa a un segon pla a causa de la crua realitat de la guerra i dels enganys i injustícies dels governs i les ambaixades. La figura del periodista és vista com la d'un supervivent frustrat, perquè tot i ser testimoni del conflicte no pot fer res per canviar-ho. Veiem dos camins

molt diferents però relacionats, el den Sydney i en Dith. Els dos són periodistes però el tracte rebut per en Dith no és el mateix, a ell no se li reconeix qui és.

No és una crítica al periodisme, simplement és un retrat d'un conflicte terrible on els protagonistes són uns periodistes que viuen en tensió i no tenen capacitat de decisió. També es presenten les conseqüències de la falta d'informació. És interessant la reflexió sobre el periodisme de guerra vist a través del Sydney, un periodista que narra les cròniques des del mateix lloc dels fets i obtén exclusives gràcies a Dith de forma privilegiada mentre la resta de corresponents del país informen del conflicte des de Tailàndia. El propi Sydney renega del periodisme de guerra fet des d'una oficina i no *in situ*.

El to és dramàtic i realista, proper a un documental. No hi ha espai per a ni un sol comentari humorístic a causa de la magnitud de la tragèdia. Retrata l'horror de manera molt cuidada.

Una de les escenes més tenses és en la que veiem al fotògraf intentant revelar la fotografia d'en Dith pel passaport en un lavabo i sense temps. És l'única manera de salvar-lo i amb prou feines té els recursos necessaris.

En Sydney rep un reconeixement de prestigi com a periodista i ell ho agraïx però Al Rockoff li critica haver abandonat en Dith per rebre un premi. En Sydney no tenia una altra sortida.

Aquesta pel·lícula del 84 està ambientada en els 70 i bàsicament veiem els horrors d'un conflicte bèl·lic. Des del punt de vista del periodisme de guerra no és molt diferent de l'actual, ja que en països de conflicte les condicions de treball són limitades.

5.1.12 *Sostiene Pereira*(1996)

És una adaptació de la novel·la d'Antonio Tabucchi. A l'any 1938, durant la dictadura de Salazar, un periodista del diari de Lisboa rep l'encàrrec de dirigir la pàgina cultural del diari. Coneix a un jove al que li proposa escriure una sèrie de necrològiques sobre grans escriptors.

En Pereira és el protagonista. És un home solitari que creu que treballa per un diari independent. En un principi no creu en la política, només li interessa la literatura i la mort, un tema que l'obsessiona. Cada dia es dirigeix a un retrat de la seva difunta

esposa, a qui li fa de confident de les seves preocupacions i conflictes interiors. Gràcies a conèixer a en Francesco Monteiro Rossi i a la seva nòvia Marta comença a plantejar-se la seva funció com a periodista i també la seva vida.

En Monteiro Rossi és un jove llicenciat en filosofia d'ascendència italiana, i que al contrari que en Pereira, no suporta pensar en la mort. Es manifesta com un amant de la vida, i per això quan accepta escriure les necrològiques no ho fa des del cor.

La Marta, la núvia d'en Monteiro Rossi escenifica la lluita contra el feixisme i a favor de la llibertat. És una revolucionària a qui en Pereira no aconsegueix comprendre.

És ella qui en realitat escriu les necrològiques per la seva implicació política.

El Dr Cardoso assessora a en Pereira no només per temes de salut sinó per temes vitals i professionals. D'alguna manera representa la consciència del propi Pereira. L'ajuda a conèixer-se a si mateix.

El cambrer Manuel és qui li comunica les notícies que no ha publicat el diari on treballa en Pereira. Li aconsella que es plantegi fer un esforç per a que es publiquin assumptes rellevants que tapa el feixisme.

El Pare Antonio és un capellà que també li fa veure a en Pereira els mals de la dictadura. En definitiva tots aquests personatges propers a en Pereira pretenen ajudar-lo a obrir els ulls. Per altra banda tenim al director del diari Lisboa, que pertany al règim de Salazar i exerceix una forta censura.

La portera de l'edifici on viu i treballa en Pereira és la dona d'un policia, per la qual cosa es del bàndol feixista i pretén perjudicar a en Pereira. La pel·lícula ens planteja un conflicte entre la llibertat de premsa i la censura pròpia d'un estat totalitari. També narra el conflicte intern d'en Pereira, un periodista que sembla estar al marge de qüestions polítiques de manera que es limita a escriure una secció cultural plana, sense posicionament ni crítica. Diversos personatges li fan veure que ha de tenir una visió crítica del que està passant al país i a Europa. La visió que la pel·lícula té sobre la figura del periodista és molt particular perquè defineix a un personatge en concret tant complex en si mateix que no és extrapolable a una generalització del que seria un periodista. Això és així perquè en Pereira, especialista en successos, pateix una evolució durant la trama que el porta a plantejar-se qüestions morals i polítiques. Es veu reflectit

en Moreira Rossi, amb qui estableix una forta connexió emocional. Entén que ha de publicar allò que pot molestar als qui manen però és l'única manera de fer reflexionar als lectors.

Es posa en qüestió la censura. El diari Lisboa publica notícies insignificants creient que la població no se n'adona però no és així. El director li diu a en Pereira en una conversa en un balneari que no creu en la opinió pública. Aquest comentari reflecteix el pensament dels feixismes, que atempten contra la funció real del periodisme. No només no informen sinó que volen impedir que el públic tingui criteri propi.

No és per tant una crítica al periodisme en si, sinó al feixisme, i en conseqüència al periodisme que es fa en dictadures, però que no es pot qualificar com a tal perquè no és lliure. El to és dramàtic i crític, però no satíric ni irònic.

El tipus d'articles que escriu en Pereira són més literaris que no pas periodístics. De fet l'encàrrec a en Monteiro d'escriure necrològiques, que en Pereira creu tant necessari per la seva obsessió amb el tema de la mort, no té cap interès social ni crític.

Al principi quan en Monteiro li porta les necrològiques que suposadament ha escrit en Pereira li corregeix tenint en compte no si estan ben escrits sinó el contingut polític i la postura ideològica. En Pereira és partidari de la llibertat d'expressió però té por de les possibles represàlies del diari. És contradictori, però, que quan el periodista coneix al jove amant de la vida li afirma que el diari no fa política i que és independent, i en canvi quan aquest li porta els articles ell els rebutja tenint en compte qüestions polítiques. És evident que el diari sí està clarament condicionat per la política, pel salazarisme en concret. Està al servei de la dictadura.

Com ja he comentat en repetides ocasions la pel·lícula es situa en una època on els feixismes tenen el poder a Europa.

Veiem elements feixistes en els vídeos que emeten als cinemes, que recorden al No-do ja que enalteixen l'estat i manipulen la realitat. També ho veiem en la policia, que actua sense pietat, com li comunica el cambrer Manuel cada vegada que en Pereira acudeix al cafè.

5.1.13 *El dilema*(1999)

Basada en fets reals. Narra l'experiència del científic i directiu de la famosa tabaquera *Brown & Williamson*, Jeffrey Wigand, quan descobreix quines són les substàncies que creen addicció als fumadors. El productor televisiu Lowell Bergman convida a Wigand al seu programa arriscant la seva carrera i posant en problemes a Wigand.

En Jeffrey Wigand és un científic pressionat per l'empresa que el va acomiadar per a que no reveli una informació confidencial, però es trobarà entre l'espasa i la paret quan un productor el pressiona per explicar la veritat.

En Wigand viu turmentat per no saber quina és la decisió correcta a la vegada que es sent amenaçat.

Lowell Bergman és un productor de la *CBS* amb vocació periodística, motiu que el porta a voler explicar sempre la veritat, per sobre de tot, malgrat que per fer-ho hagi d'incomplir ordres. Ell és conscient que la ciutadania té dret a conèixer un cas de suma transcendència.

La pel·lícula defineix la figura del periodista per una banda com un heroi, per voler destapar la realitat, però com un inconscient per l'altra per posar en risc la pròpia font.

Posa de manifest la pressió que poden rebre els mitjans per part de la justícia i de les empreses o fins i tot per part del propi mitjà sobre un programa de la graella.

A la pel·lícula, en voler destapar un cas que afectaria a l'empresa tabaquera *Brown & Williamson*, s'inicia una guerra legal on estan implicats la pròpia empresa, *CBS*, el programa *60 minuts*, Bergman i principalment Wigand que es troba enmig d'aquesta batalla totalment pressionat per totes les parts.

La pel·lícula és un manifest a favor de la llibertat de premsa. També fa una reflexió sobre com ha de ser tractada una font quan la informació que està disposada a revelar és delicada. En aquest cas es tracta d'un tema que afecta a la salut pública per la qual cosa la cadena té la obligació d'emetre l'entrevista una vegada en Wigand ha donat el seu vistiplau. Un dels missatges que es dona és que la font ha de ser protegida. De tota manera ell es sent manipulat pel periodista quan li comuniquen que l'entrevista no es podrà emetre tot i els problemes que li ha suposat.

En un moment del film en Bergman reconeix que explicar la veritat és pitjor que no explicar-la. És una crítica a qualsevol tipus de censura en els mitjans.

El to és dramàtic, tens i té un punt de solemnitat.

Veiem la manera d'actuar dels periodistes, moguts per la causa. L'entrevista realitzada a en Wigand té un interès social explícit.

S'observa el clar poder que tenen les empreses en l'actualitat i la por dels mitjans de tenir conseqüències legals. Es prefereix no arriscar-se abans que prioritzar el fet d'informar.

5.1.14 *Buenas noches y buena suerte* (2005)

Basada en fets reals. Ambientada als anys 50, narra l'enfrontament entre el periodista i presentador de la CBS Edward R. Murrow i el senador Joe McCarthy durant la "caça de bruixes", per la defensa d'un periodisme independent.

Tot i la llista d'aparicions el protagonisme absolut està a càrrec d'Ed Murrow, el carismàtic presentador del programa *Véalo ahora*. Murrow no té por de McCarthy i s'encara amb ell sense pèls a la llengua a través del seu programa, on exposa les injustícies del senador per la seva persecució al comunisme entre els ciutadans americans. És un periodista decidit, valent i honrat, però alguns el veuen com autor d'un periodisme tendencios.

Murrow després de l'enfrontament amb el senador de Wisconsin, Joe McCarthy, es mostra crític amb la televisió i fa un discurs per exposar la seva opinió al respecte.

En Fred Friendly és el coproductor del programa i juntament amb en Murrow són els responsables de la lluita per desacreditar a en McCarthy i desemmascarar-lo.

La pel·lícula mostra el periodista com una figura valenta, capaç de plantar-li cara al poder polític per tal de defensar la llibertat d'expressió.

Mentre a Murrow no li afecten les crítiques, el presentador de notícies de la mateixa cadena, Don Hollenbeck, no les sap gestionar.

Per una banda la pel·lícula vol exaltar un periodisme compromès en una època complicada (la caça de bruixes) de la mà d'un magnífic equip de periodistes encapçalats

per en Murrow però per altra banda els propis protagonistes exposen que la decadència de la televisió és una realitat. Es critica que la televisió sigui vista com un negoci en comptes de amb la seva funció real, distreure, entretenir i informar. Murrow afirma que la societat americana té “al·lèrgia innata a la informació que ens pertorbi”, per la qual cosa critica que no es vulgui encarar la realitat.

Un altre fet que queda patent en el film és el mal que es poden arribar a fer els periodistes entre ells tot i ser companys de professió. La crítica d'un periodista per desacreditar un altre pot ser fatal. Cal tenir en compte que la opinió d'un periodista té una gran influència.

No obstant el missatge per excel·lència del film és la defensa de la llibertat d'expressió.

També explora la diversitat d'opinions segons la ideologia que es defensi. Això doncs els partidaris de McCarthy (anticomunistes) consideraran el programa d'en Murrow com tendencios per “atacar” el senador.

El to és molt sobri sense ser massa dramàtic. S'acostuma massa a un documental , no és emotiva sinó lineal. Veiem a Murrow presentar el programa tot i que no es profunditza en l'elaboració dels continguts.

La publicitat té un pes important en pantalla (no en el programa de Murrow però sí en altres).

Per altra banda una característica significativa és que la pel·lícula és en blanc i negre per facilitar la contextualització. La pel·lícula s'ubica en un període convuls de la història dels Estats Units. Durant la guerra freda el senador Joe McCarthy va iniciar una persecució coneguda com a “caça de bruixes”.

En el film es mostren imatges històriques reals on hi apareix el senador entre d'altres personalitats.

Com a característiques menys rellevants no hi havia teleprompter, així que el presentador llegia uns cartells escrits amb retolador que un home anava passant.

Un altre element propi d'aquella època és la normalització del tabac dins de la professió i en antena, així com la seva presència a la publicitat.

5.1.15 *Nightcrawler* (2014)

Un jove sense feina anomenat Lou Bloom descobreix el món del periodisme criminalista en ser testimoni d'un accident de trànsit.

El primer que s'ha de tenir en compte és que Lou Bloom no és periodista. És un home emprenedor, autònom i espavilat que es queda fascinat a partir del primer accident. Per aquest motiu decideix gravar en vídeo les imatges de successos locals de la ciutat de Los Angeles, per posteriorment vendre-les a la cadena *KWLA 6*, on coneix a la directora dels informatius, Nina. Bloom comença a sentir atracció per les notícies televisives per la morbositat que li proporcionen. La seva actitud egocèntrica, cínica i manipuladora el converteixen en un sociòpata. Això el condueix a saltar-se totes les normes del periodisme.

La Nina és la directora del programa d'informatius matinals de la cadena *KWLA 6*, de baixa audiència. Nina no és molt diferent a Lou, ja que accepta tot el que ell fa per tal de que el seu programa incrementi la seva audiència i conservi el lloc de treball. Estableix una relació tòxica amb Lou Bloom i igual que ell passa per alt la moralitat. Sent excitació pel material que li aconsegueix.

En Rick és l'ajudant d'en Lou. Bloom el manipula aprofitant la debilitat i baixa autoestima d'en Rick, qui desaprova constantment les actituds del seu cap però es veu obligat a acceptar-les per necessitat econòmica.

El redactor en cap dels informatius que dirigeix la Nina, en Frank, no està d'acord amb ella respecte a les imatges que porta en Lou, ja que ell sí que té escrúpols.

A *Nightcrawler* es retrata més un tipus de periodisme que no pas al prototip de periodista actual. En Lou Bloom no seria l'exemple adequat per identificar aquesta figura ja que ell no és periodista, tot i que s'apropia d'aquesta professió a través d'un estil molt particular. La Nina, en canvi, qui sí és periodista, és criticable per acceptar actituds amorals. La pròpia Nina vulnera les bases del periodisme i en una conversa ho afirma:

-“Podem emetre aquestes imatges”?

-“Legalment”?

-“No, moralment...legalment, és clar”.

No li dóna importància a la moralitat d'emetre no aquelles imatges sinó que li preocupa si poden tenir conseqüències legals pel fet d'emetre-les, ja que lògicament perjudicaria a l'empresa.

Nightcrawler és una crítica al sensacionalisme actual. Les televisions sobreposen els diners i l'audiència per sobre de l'ètica, com la KWLA 6.

La visió és exagerada pel punt al que arriben situacions de la pel·lícula però s'acosten molt a la realitat alhora de captar l'essència del periodisme de successos, sobre tot televisiu com és el cas d'aquesta cinta.

La frase “la sang ven”, pronunciada a l'inici del film, resum el missatge que es vol transmetre. Les imatges que es mostren són escabroses i són clarament dubtoses de ser emeses en un informatiu però és el tipus de continguts que emet el programa matinal de la KWLA 6. Per una banda es critica que les televisions emetin aquests continguts sensacionalistes i per l'altre es critica la manera en que Lou Bloom aconsegueix les imatges.

Bloom no és periodista però se li permet fer el que faria qualsevol d'aquesta professió perquè es considera freelance. A *Nightcrawler* també es pot interpretar el missatge erroni de que qualsevol persona es pot fer periodista d'un dia per l'altre. Però com es veu en l'evolució del film, algú que actua amb la fredor d'en Bloom no pot pertànyer a aquesta professió i això també és el que el director vol criticar.

L'efecte contradictori que proposa el film i que es resol en el desenllaç és que en aquest sector triomfen els que més arrisquen. Es planteja llavors si serveix d'alguna cosa tenir ètica o moral actualment.

El to de la pel·lícula és dramàtic, crític i satíric tot i que peca d'exageració per tal d'evidenciar les barreres que es traspassen i que no haurien de ser mai permeses en el periodisme. No tot s'hi val per una notícia ni per l'audiència.

El programa d'informatius matinals de la KWLA 6 és de molt baixa qualitat. Els continguts informatius que s'emeten són de successos i inclouen temes com la delinqüència, violència, delictes urbans i accidents. Les imatges són escabroses i els titulars sensacionalistes. Ex: “La casa de l'horror”.

Lou infringeix la llei i posa en risc la seva pròpia seguretat i la de les persones que l'envolten per aconseguir les imatges.

És una crítica al sensacionalisme propi del periodisme de successos actual. Les imatges escabroses a la televisió són habituals en moltes cadenes.

A jutjar per les audiències que obtenen aquestes cadenes Nightcrawler no s'allunya de la realitat, malgrat que seria excepcional trobar un periodista que actués com en Lou Bloom. Aquest detall és més propi de la ficció.

5.1.16 *Spotlight* (2015)

És la pel·lícula més recent. Guanyadora de la darrera edició dels Oscars i basada en fets reals. L'any 2002 un equip de reporters d'investigació del *Boston Globe* va destapar els escàndols de pederàstia comesos durant dècades per sacerdots de Massachussets. La publicació d'aquests fets, que la arxidiòcesis de Boston va intentar amagar, va esquitxar a l'Església Catòlica com a institució.

Els personatges principals són els integrants de l'equip d'*Spotlight*, del Boston Globe. Aquesta secció està formada per quatre periodistes. La pel·lícula gira al voltant de la feina d'investigació duta a terme per aquests personatges, dels que Walter Robinson n'és el director. Tots quatre s'entreguen en cos i ànima en la recerca i pràcticament no els veiem actuar en la seva vida privada.

En Marty Baron és el nou director del diari i és ell qui encarrega a l'equip d'*Spotlight* posar-se en marxa amb aquest reportatge perquè creu que són una sèrie de casos que fins llavors no s'han investigat prou a fons en el diari.

Al començament la resta de caps tenen els seus dubtes amb la viabilitat d'aquest reportatge ja que no creuen que hi pugui haver una història prou sòlida i potent al darrera.

La pel·lícula també tracta el cas dels advocats que van defensar els sacerdots involucrats en els abusos i com ho van tapar pels seus interessos.

Dos dels reporters són en Mike Rezendes i la Sascha Pfeiffer, personatges que destaquen més per la seva feina durant el film. En el cas d'en Walter Robinson, director de la secció, és sent en deute per haver comès un error en el passat, ignorant un llistat de

noms de 20 sacerdots que va enviar un dels advocats i que hauria servit per començar a investigar molts anys abans.

A *Spotlight* la figura del periodista és representada per un equip de reporters d'investigació que treballen en cooperació. Són constants, audaçs, treballadors, insistents i honestos. En aquesta pel·lícula els periodistes són els herois, ja que investiguen a fons el que ningú més vol que es destapi. Són ells contra l'Església.

En Marty Baron demana a l'equip d'*Spotlight* que no vagin darrere de cadascun dels sacerdots, sinó del sistema eclesiàstic a Boston. Es tracta d'un massiu entramat on hi ha involucrats tant membres importants de l'església com un llarg llistat d'advocats i les víctimes només depenen d'aquests quatre periodistes per a que es descobreixi la veritat.

És una exaltació al periodisme. El valor que vol transmetre la pel·lícula a partir d'aquest cas real és que el que veiem en pantalla és el periodisme que val la pena, el que té una funció social. No només per a les persones que tenen el dret de descobrir la veritat sobre els abusos de Boston durant tants anys (i que en el film veiem que continuen) , sinó per les pròpies víctimes que són les primeres que es mereixen que els fets s'expliquin tal i com van succeir. La premsa té l'obligació d'informar sobre aquests casos. La missió principal d'aquest reportatge d'investigació hauria de ser evitar que tornés a succeir quelcom similar però és inevitable; en el film veiem el poder que té l'Església a Boston (i per extensió a tot el món).

En el llargmetratge es comenta que el *Globe* és un diari amb influència, motiu pel qual és rellevant publicar el reportatge ja que tindrà un impacte més efectiu en els lectors. Els reporters de *Spotlight* es topen amb diversos obstacles que no volen que continuïn investigant o que no creuen que sigui un reportatge prou important. En aquest moment de la pel·lícula en Rezendes es planteja si han de seguir treballant malgrat tot i en Walter Robinson li respon: "En això haurem d'ignorar a tots".

En un altre moment del film el cardenal de Boston li proposa a en Marty Baron, el director, que l'església col·labori amb el diari, i ell li respon: "Per a que un diari faci la seva funció ha de treballar sol". Es refereix a que un diari ha de ser dependent, sense influències polítiques ni de cap tipus, malgrat que el més habitual avui i dia és el contrari.

El to de la pel·lícula és dramàtic, no hi ha moments de respir, la temàtica (els abusos) és massa sensible.

Veiem com els periodistes (especialment Mike Rezendes i Sascha Pfeiffer) entrevisten a una sèrie de víctimes dels abusos. En aquestes entrevistes es caracteritza el correcte tacte i respecte a les fonts. Veiem en una pregunta de la periodista Pfeiffer a una de les víctimes, que l'ús adequat del llenguatge és molt important per a que la gent compregui exactament el que van patir les víctimes. Dir només abús al que va patir un nen no és específic. Per evitar mal interpretacions és necessari que se sàpiguen quin tipus d'agressions sexuals van patir les víctimes. Aquesta praxis no és per escandalitzar, simplement per fer entendre un patiment. Al contrari del que es podria pensar, aquest reportatge va evitar sensacionalismes i escabrositats ja que l'objectiu no era impactar sinó destapar una sèrie de casos molt greus que es van ocultar i que en efecte horroritzen de per si.

La pel·lícula es situa 14 anys enrere. En termes periodístics el que més ha canviat des de llavors és l'impacte d'Internet. Al film es menciona breument que Internet ja comença a treure la publicitat als mitjans convencionals i es tracta tan sols del 2002.

Pel que fa als casos de pederàstia, veiem al final del film una llarga llista de països on han succeït casos similars als que Thomas McCarthy va adaptar a la gran pantalla a partir d'uns fets reals. Actualment segueix succeint.

5.2 Anàlisi global

En aquest apartat analitzem de forma global les característiques principals de la filmografia enumerant una llista de temes predominants.

5.2.1 El periodista vist com un heroi

Al llarg de la filmografia visionada i posteriorment analitzada s'ha pogut apreciar una exaltació del periodisme i de la figura del periodista en certes pel·lícules.

En aquests casos la trama sol tenir a veure amb una investigació periodística revolucionària i positiva per a la societat. *Spotlight*, *Todos los hombres del presidente*, *El dilema* i *Buenas noches y buena suerte* són els exemples més evidents. És habitual que durant aquesta investigació els periodistes es trobin obstacles en el camí o persones

o institucions que vulguin impedir que la seva recerca surti a la llum. A *Spotlight* l'enemic és l'Església, a *Buenas noches y buena suerte* l'oposició és el senador Joe McCarthy, a *Todos los hombres del presidente* és el president Nixon, a *El dilema* aquest paper l'ocupa la tabaquera *Brown & Williamson* i la pròpia *CBS*, a *El cuarto poder* és el mafiós Tomás Renzi i a *Los gritos del silencio* és el govern de Cambodja. També a la pel·lícula *Mientras Nueva York duerme* l'assassí Robert Manners és el principal contrincant dels periodistes però la diferència és que en aquest cas el director no ha construït la figura de l'heroi en cap personatge.

El fet de ser les úniques persones que lluiten contra alguna cosa per donar a conèixer la veritat malgrat córrer certs riscos és el motiu pel qual són convertits en herois. Els directors pertinents construeixen aquest heroi a partir d'una idealització. Podem apreciar que aquests periodistes no s'equivoquen mai, sempre segueixen al peu de la lletra la ètica periodística i si s'escau deixen anar un discurs en favor de la bona praxis i de la llibertat d'expressió (Ex. Rezendes a *Spotlight* o Murrow a *Buenas noches y buena suerte*).

Sempre estan involucrats en el treball d'investigació, donant a entendre un gran sacrifici. És per això que pràcticament no observem a cap d'aquests personatges desenvolupant-se en l'àmbit de la vida privada. A *Todos los hombres del presidente* no es veu en cap moment ni un sol familiar d'en Bob Woodward i en Carl Bernstein, ni tan sols sabem res de les seves vides privades. L'única cosa que coneixem d'ells és que treballen al *The Washington Post*. És molt similar el que succeeix a *Spotlight*. L'únic personatge del que veiem familiars és la Sascha Pfeiffer. Apareixen la seva àvia i la seva parella sentimental, però aquestes aparicions són testimonials i en cas de que tinguin una conversa sempre té a veure amb el reportatge de l'equip d'investigació. Gairebé mai parlen de qüestions personals. En el cas de Mike Rezendes, també a *Spotlight*, es menciona que està casat però en cap moment apareix la seva dona en pantalla. Comparant amb Pfeiffer, el percentatge d'aparicions d'aquest personatge en moments d'intimitat és gairebé inexistent. Generalment en totes les pel·lícules on els periodistes actuen amb heroïcitat la seva implicació en la feina és d'un 100%. Fins i tot semblen màquines de treballar. A *Todos los hombres del presidente* i a *Spotlight* és on es veuen més clares aquestes consideracions.

Un altre aspecte recurrent en aquestes cintes és que l'heroi en qüestió acabi aconseguint el seu objectiu: donar a conèixer la veritat. A *Todos los Hombres del presidente* i a *Spotlight* els periodistes publiquen el reportatge després de mesos intensos de treball. En el primer exemple la principal conseqüència és la dimissió de Nixon mentre que a *Spotlight* tot i publicar-se el reportatge amb èxit això no serveix per aturar els casos de pederàstia on hi està implicada l'església.

Tot i que el periodista no busca la fama ni obtenir més audiència a *El cuarto poder*, *Buenas noches y buena suerte* i a *Los gritos del silencio* la feina ben feta també té recompensa i reconeixement mediàtic. A *El dilema* la principal diferència és que l'heroi està més humanitzat que en els altres exemples ja que les seves accions repercuteixen a la font més important, que és qui veritablement està en perill. Així doncs un personatge no periodista es sacrifica pel bé de l'heroi, la qual cosa trenca la mitificació.

5.2.2 El periodista vist com un manipulador

És l'oposat a l'heroi, la cara negativa del periodisme. Els directors critiquen el periodisme i sovint utilitzen recursos literaris com sarcasme i ironia per emfatitzar en la denúncia d'actes immorals. Aquests personatges solen intervenir en trames vinculades amb periodisme criminalista o bé en pel·lícules que pertanyen al cinema negre, com a *Mientras Nueva York duerme*, *Chantaje en Broadway* i *Nightcrawler*.

El periodista manipulador no té escrúpols, no té sentit de l'ètica ni de la moral i sovint és violent o perillós. És el cas dels protagonistes de *Chantaje en Broadway*, *Nightcrawler*, *Network*. *Un mundo implacable* o fins i tot *El gran carnaval*. Aquest perfil de periodista sol tenir com a únic objectiu aconseguir l'exclusiva per atraure al màxim públic possible. Ja pot consistir en vendre més diaris o augmentar les xifres d'audiència i per aconseguir-ho són capaços de literalment fer qualsevol cosa: Xantatges, intercanvis de favors, suborns, posar en perill la vida de certes persones o fins i tot matar. Per exemple en Sidney Falco a *Chantaje en Broadway* enganya a la gent per obtenir el que necessita i pressiona a una dona per a que mantingui relacions amb un periodista a canvi de que aquest periodista escrigui un informació falsa difamant a una tercera persona (la parella de la filla d'en JJ Hunecker). En Charles Tatum a *El gran carnaval* arriba a un acord amb el sheriff per prorrogar el rescat d'en Leo Minosa. Els directors solen exagerar aquests personatges representant-los com a psicòpates, com a *Nightcrawler*, malgrat que Lou Bloom no és periodista de naturalesa. Fan un periodisme

sensacionalista i n'estan orgullosos, però sempre volen més. Les seves decisions solen tenir conseqüències terribles.

El periodista manipulador té una similitud amb el periodista heroi: L'obsessió per la feina. Malgrat que els seus mètodes i objectius estiguin oposats la seva entrega és total. Charles Tatum a *El gran carnaval* treballa tot el dia en el reportatge del miner atrapat i Lou Bloom a *Nightcrawler* busca la manera de trobar una notícia cada nit i per fer-ho es munta un equipament professional per si sol. La Diana Christensen a *Network* també té una obsessió malaltissa amb la seva feina, malgrat això manté relacions sentimentals amb un dels protagonistes la qual cosa la diferencia del periodista heroi.

S'aprofiten de la gent i sobretot dels més dèbils. El periodista manipulador acostuma a desprestigiar els joves sense experiència. A *El gran carnaval* Tatum critica que el seu ajudant Herbie Cook no hagi après certs coneixements a les facultats mentre que Lou Bloom s'ha aprofitat econòmicament d'en Rick i el perjudica psicològicament. A *Primera Plana* també s'aprecia una ridiculització dels aprenents.

Aquest prototip de periodista té l'autoestima molt alta i bé poden ser o molt seriosos o molt sarcàstics. A *Luna Nueva* i a *Primera Plana* en Walter Burns és irònic i bromista, com en Hildy Johnson, però en Burns du a terme trucs bruts, estratègies i trampes per garantir la continuïtat de Johnson al diari. Lou Bloom també és sarcàstic com en Sidney Falco a *Chantaje en Broadway* mentre que el seu company de pel·lícula JJ Hunecker és tot el contrari de bromista, és esquerp i no somriu mai.

Per altra banda tenim personatges com la Nina a *Nightcrawler* i la Diana Christensen a *Network* que sota una aparença més inofensiva s'amaguen dos personatges implacables i tèrbols. Són fredes i sobreposen les audiències a l'ètica periodística.

Les notícies també són alterades. A *Ciudadano Kane* Charles Foster Kane publica informacions no contrastades i a *Chantaje en Broadway* també, com s'ha comentat anteriorment a partir d'un exemple.

El periodista manipulador es sent atret pel poder. Així doncs no es conforma amb la seva posició de periodista sinó que vol demostrar que està per sobre de la resta. Charles Foster Kane és un personatge que a mesura que passen els anys esdevé més poderós i això el transforma amb un dèspota, com en JJ Hunecker. Aquests dos personatges en tenir més poder conseqüentment tenen més influència sobre la societat, posant de

manifest la debilitat de les masses fàcilment manipulables. La persecució del poder també és representada a *Mientras Nueva York duerme*, on tres personatges competeixen en la resolució d'un cas per obtenir un càrrec de prestigi. El personatge del Walter Kynne els utilitza per demostrar que és ell qui té el poder sobre els treballadors.

5.2.3 El sensacionalisme

Un dels aspectes negatius més comuns tant en el periodisme real com en el representat en el cinema és el sensacionalisme. El sensacionalisme es basa en atraure al públic ressaltant els elements més escabrosos d'un fet. El punt negatiu d'aquesta praxis és que és innecessari ja que no aporta informació útil sinó morbo.

En els films analitzats en el camp d'investigació és habitual l'existència d'una crítica a aquest tipus de periodisme. En tots aquests films es juga amb el dolor aliè fent servir mètodes immorals i en ocasions il·legals. Els exemples més evidents els podem apreciar a *El gran carnaval* i a *Nightcrawler*. S'utilitza el drama personal per atraure a més públic i fer negoci. A *Nightcrawler* es critica la televisió actual, que molt sovint mostra imatges explícitament violentes. Per sensacionalisme també entenem intromissió a la privacitat, com és el cas de *La dolce vita*, on els periodistes fotografien sense permís a persones que han patit vivències dramàtiques. En una escena de la pel·lícula un grapat de fotògrafs comença a fer fotos a la Maddalena per la mort dels seus fills abans que ella descobreixi el que ha succeït.

Sovint el sensacionalisme apareix quan es parla de periodisme criminalista, com a *Mientras Nueva York duerme* on als periodistes els interessa que els assassinats apareguin a primera pàgina. Per això escriuen titulars cridaners. El mateix succeeix a *Luna Nueva*, *Primera Plana*, *Ciudadano Kane* i *Nightcrawler*.

Per contra tot i que a *Spotlight* els periodistes treballen amb un tema escabros no cauen en el parany de convertir-ho en sensacionalista, simplement narren els fets sense exposar detalls específics de mal gust.

La televisió és vista com un mitjà en decadència tal i com denuncia Murrow a *Buenas noches y buena suerte* o a *Network* i a *Nightcrawler*. A *Network* s'esposa un tipus d'informació basada en l'espectacularització i manipulació de masses o la degradació dels continguts informatius, la qual cosa també és sensacionalista.

5.2.4 La llibertat de premsa contra la censura

En diverses ocasions al llarg de la història el cinema ha servit com a eina de reivindicació. Quan es parla de periodisme sovint es reflexiona sobre la llibertat de premsa, ja que és un tema sensible i a més també ho és d'actualitat. El primer film del camp d'investigació que fa una fèrria defensa a la llibertat de premsa i en extensió d'ella llibertat d'expressió és *El cuarto poder*. El protagonista, Ed Hutheson s'enfronta per una banda a en Tomàs Renzi, que representa la corrupció i una clara amenaça per la llibertat d'expressió i per altra banda als propis mandataris del diari que el volen vendre. Davant el perill de la seva desaparició Hutheson defensa en determinades ocasions i amb un cèlebre discurs a les acaballes del film que la desaparició d'un diari és quelcom molt trist i que no s'hauria de permetre. Ataca a les empreses i a les pressions alienes, fent un manifest a favor de la veritat i de la llibertat.

Les pressions polítiques, empresarials, institucionals o per part de mafiosos és recurrent en els films. Malgrat les dificultats aquests periodistes no es solen rendir i posen en perill la seva integritat física i la dels personatges dels voltants. Possiblement el film per antonomàsia que defineix a la perfecció una situació de censura política és *Sostiene Pereira*. Situant-se a la dictadura de Salazar a Portugal la pel·lícula mostra com el diari oficial de la capital portuguesa està absolutament controlat pel règim dictatorial sota la influència ideològica feixista. No es publica res que afecti al règim i per dissimular-ho es construeix una falsa capa neutral consistent en publicar un diari apolític i buit de continguts. Tan sols s'informa de fets banals per desviar l'atenció. El propi Pereira no està al corrent de l'actualitat política tot i treballar en un diari i s'ha d'informar de manera clandestina cada vegada que acudeix al bar. Pereira viu acostumat a aquesta situació però gràcies a les persones del seu voltant se n'adona que ha de fer-hi alguna cosa. Davant algun tipus de protesta política les repressions són implacables. Els mètodes vistos en el film són aplicables a qualsevol sistema dictatorial. En una escena podem observar com en Pereira assisteix a un cinema on es projecta un vídeo propagandístic comparable a el No-do a Espanya. Els continguts estan manipulats de manera que el règim sempre en surti ben parat. De tota manera es veu clarament com malgrat les intencions del govern la societat és conscient de la verdadera situació i ningú es creu el que intenten fer creure. La revolució contra la injustícia és representada en la joventut.

A *El dilema* es manifesta un cas d'autocensura de la cadena CBS. Per por a represàlies el mitjà cau en la trampa de cedir davant les pressions empresarials que volen impedir que la veritat sobre les substàncies químiques del tabac descobertes pel científic Jeffrey Wigand surti a la llum. El productor Lowell Bergman ho troba indignant però se n'adona del mal que poden fer tant les empreses com la justícia. La situació no beneficia a ningú.

5.2.5 La dona

Havent visualitzat 16 pel·lícules i analitzat cadascuna d'elles segons els paràmetres establerts a la metodologia podem afirmar que es produeix una majoria d'homes periodistes per sobre de les dones.

Cronològicament la figura de la dona exercint aquesta professió va de menys a més tot i que a *Luna Nueva* hi ha una excepció. La periodista Hildy Johnson és la protagonista de la cinta i és reconeguda com una professional de qualitat en un sector dominat per homes. De fet ella és l'única dona periodista a la redacció del diari. En el *remake* de 1974 s'elimina el personatge femení i és substituït per un de masculí però que es troba en la mateixa situació. A *Primera Plana* es perd d'aquesta manera el protagonisme de la dona, una característica que destacava a *Luna Nueva* per sobre d'altres pel·lícules, ja que era una novetat. Hildy Johnson és una periodista agosarada, atrevida, decidida i capacitada, però com són representades la resta de dones periodistes en el cinema?

Malgrat tenir certs defectes com deixar-se manipular per en Walter Burns Hildy Johnson és la dona amb el paper més digne i rellevant de tots els films. En cap altre pel·lícula veiem a una dona que sigui la millor periodista del mitjà, com ho és Hildy. No obstant en la cara positiva trobem al personatge de Sascha Pfeiffer a *Spotlight*, una periodista que ja ens situa a la normalitat de la presència femenina a la professió. Pfeiffer no està per sobre de cap altre company de la secció *Spotlight* sinó a la mateixa altura. Comparteixen els mateixos valors i dedicació professional.

En les pel·lícules ambientades en anys 20, 30, 40, 50 i 60 la dona està representada com una figura dèbil (*Ciudadano Kane*, *El gran Carnaval*, *Mientras Nueva York duerme*, *Chantaje en Broadway* i *Primera Plana*) a mans del seu marit i es limita a obeir. En moltes ocasions no compren el motiu pel qual els periodistes hi dediquen tantes hores. En aquestes pel·lícules el masclisme és evident i es construeix una imatge

sexualitzada de la dona (sobre tot a *Mientras Nueva York duerme* i *Chantaje en Broadway*) A mesura que passa els anys la dona es converteix en una figura forta i segura de si mateixa però això no és sempre positiu com es percep a *Network* amb la Diana Christensen i a *Nightcrawler* amb Nina. Aquests dos personatges són foscos i pertorbadors malgrat tenir una aparença inofensiva.

5.2.6 Els periodistes i l'alcohol

Un altre tema recurrent en el cinema sobre periodisme és la inclusió d'alcohol. Val a dir que això és freqüent en les cintes de les dècades dels 40, 50, 60 i 70 i en les que estan inspirades en èpoques anteriors. El que pot semblar simplement anecdòtic té una interessant interpretació.

A *Luna Nueva* els periodistes beuen a la sala de premsa mentre juguen a cartes. El mateix passa en el *remake*: *Primera Plana*. Aquestes dues pel·lícules estan inspirades en els anys 20. Aquí l'alcohol és vist com un element de diversió, no arriba a alterar la feina dels periodistes ni intervenir-hi de forma directa. A *Ciudadano Kane* en canvi l'alcohol sí té conseqüències. En Leland s'emborratxa mentre està escrivint la crítica teatral de la segona dona d'en Charles Kane. En Kane es veu obligat a finalitzar l'article. A *El gran carnaval* Charles Tatum és un aficionat a l'alcohol però en canvi el seu consum està prohibit al *Sunset-Bulletin*. En Mobley i en Howard Beale també tenen problemes d'addicció amb l'alcohol a *Mientras Nueva York duerme* i a *Network*, respectivament. Mentre que a *La dolce vita* el protagonista freqüenta la vida nocturna romana on l'alcohol no falta en cap festa ni orgia.

L'aparició de l'alcohol no és per tant puntual sinó que és un element representatiu de l'estereotip del periodista gris, caòtic, descontrolat i deprimit. Constantment es fa referència a l'esclavitud del periodista, que treballa les 24 hores del dia i no té temps per dedicar-lo a la seva família (Ex. *Luna Nueva*, *Ciudadano Kane*, *Primera Plana*...). Potser per aquest motiu els directors de cinema han volgut incidir en que l'alcohol es una possible vàlvula d'escapament. Cal dir que aquest estereotip està inspirat en el perfil de periodista del corrent del Nou Periodisme.

5.2.7 La monopolització

Un tema que en diverses ocasions és objecte de crítica per part dels directors és la monopolització dels mitjans de comunicació. La defensa pel pluralisme es manifesta a *El cuarto poder* davant de la compra d'un diari i la seva possible desaparició. En comptes de resignar-se els periodistes reaccionen esforçant-se per treballar millor i mirar d'informar de la millor manera possible fins que s'oficialitzi la compra.

En el cinema observem grans grups de comunicació que dominen el panorama sense cap competència en tots els mitjans. A *Ciudadano Kane* en Charles Kane és propietari d'una cadena de diaris i a *Mientras Nueva York duerme* el grup Kyne controla diversos diaris, una cadena de televisió, una agència de premsa i una gràfica. Són imperis de la comunicació amb gran influència en la ciutadania.

6. Conclusions

Després d'haver visionat 16 pel·lícules, haver fet un anàlisi individual de cadascuna d'elles i un de global podem arribar a varies conclusions.

En primer lloc, més de la meitat dels llargmetratges vistos, nou, ofereixen una imatge negativa del periodisme per contra de set que n'ofereixen una de positiva. El perfil del professional és en la seva majoria d'un home de mitjana edat de raça blanca. Tan sols en quatre pel·lícules una dona periodista té un paper rellevant i no apareix ni un sol periodista de raça negra.

Tot i predominar una visió negativa són diversos els punts de vista dels que es tracta la professió. En determinades pel·lícules el periodisme és una professió noble, necessària per a la ciutadania i un perill per al govern o certes institucions. També és vista com una professió que demana una dedicació constant. Per altra banda és prou significatiu que dins del cinema existeixi un rebuig als periodistes per part de la resta de personatges que exerceixen altres professions. Les dones dels periodistes no assimilen que el seu marit treballi de forma exhaustiva al dia i per això en moltes ocasions les parelles tenen una relació turmentosa que no sol acabar bé. Dins del propi cinema la imatge que percep la resta de personatges de part del periodisme és negativa. No es senten còmodes tractant amb periodistes, no lis genera confiança. Els tracten de mentiders, freds i manipuladors.

Cada periodista és molt singular alhora d'exercir la seva professió, n'hi ha qui opta per mètodes que no contemplen l'ètica periodística i n'hi ha que segueixen estrictament les normes. De tota manera tots tenen conflictes morals i reflexionen sovint sobre la seva pròpia professió.

El cinema és clarament fet servir com una eina de reivindicació de diversos temes controvertits que afecten al periodisme i al món dels mitjans de comunicació, com el sensacionalisme, la monopolització i les influències polítiques. Apreciem que els periodistes no veuen amb bons ulls el poder polític tret de personatges com Charles Kane. La resta prefereixen no dependre de cap govern i plantar-los cara. Fins i tot ridiculitzen i desafien les autoritats. Pel que fa al sensacionalisme segons l'estudi és un aspecte recurrent en el cinema, un dels temes preferits alhora de realitzar una pel·lícula crítica on es parla de periodisme. No és un fet recent, sinó que des de els anys 40 ja és tractat a la gran pantalla. Just la meitat de les cintes visionades fan referència en major o

menor mesura al sensacionalisme i en la majoria d'ocasions està relacionat amb violència. La violència per part del periodista es veu reflectida de forma evident en tres ocasions.

L'ús de la sàtira i de la ironia és present en múltiples ocasions per satiritzar sobre periodisme i política i predomina el gènere del drama sobre la comèdia.

L'evolució del periodisme és conforme amb l'època històrica determinada, així doncs en les primeres dècades és habitual veure un periodista decadent, envoltat d'alcohol, irònic, masclista i fins i tot homòfob. També en els primers anys el periodista vesteix més formal i a mesura del temps els personatges no només deixen de vestir amb americanes i corbata a les redaccions sinó que la seva postura és més natural.

En les cintes ambientades en l'època actual no es fa referència a les influències polítiques per contra de les més antigues o ambientades en altres èpoques, que tracten de prop el control que volen exercir els polítics sobre els mitjans. També s'aprecia una evolució de la jerarquia d'un mitjà. En els films més recents els periodistes mantenen una relació de tu a tu amb els treballadors sense fer notar diferència de càrrecs. En canvi en els primers films hi ha un esforç per fer evident qui està per sobre de qui.

En definitiva, la conclusió final a la resposta de si és positiva o negativa la imatge del periodisme en el cinema és la següent: En la dècada dels 40 i 50 predomina un retrat negatiu i en la dècada dels 90 predomina un retrat positiu per la professió. A la resta de dècades les opinions són variades. No obstant, sí és evident que els directors són més crítics i conviden més a la reflexió social durant les primeres dècades.

7. Fuentes consultadas

Bibliografía

BEZUNARTEA VALENCIA, O.; COCA GARCÍA, C.; CANTALAPIEDRA GONZÁLEZ, M.; GENAUT ARRATIBEL, A.; PEÑA FERNÁNDEZ, S.; PÉREZ DASILVA, J. 2010 ; **El perfil de los periodistas en el cine: tópicos agigantados**. *Intercom – Revista Brasileira de Ciências da Comunicação São Paulo*, v.33, n.1, p. 145-167.

Thompson, D. 2001; *The Greatest Story Ever Told: Sixty Years of Citizen Kane*. *The Independent*.

Filmografía:

BROOKS, Richard. 1952; *El cuarto poder*

CLOONEY, George. 2005; *Buenas noches y buena suerte*

FAENZA, Roberto. 1996; *Sostiene Pereira*

FELLINI, Federico. 1960, *La dolce vita*

GILROY, Dan. 2014; *Nightcrawler*

HAWKS, Howard. 1940; *Luna nueva*

JOFFÉ, Roland. 1984; *Los gritos del silencio*

LANG, Fritz. 1956; *Mientras Nueva York duerme*

LUMET, Sidney. 1976; *Network. Un mundo implacable*

MACKENDRICK, Alexander. 1957; *Chantaje en Broadway*

MANN, Michael. 1999; *El dilema*

MCCARTHY, Thomas. 2014; *Spotlight*

PAKULA, Alan J. 1976; *Todos los hombres del presidente*

WELLES, Orson. 1941; *Ciudadano Kane*

WILDER, Billy. 1951; *El gran carnaval*

WILDER, Billy. 1974; *Primera plana*

Youtube:

RUBIO MORAGA, Ángel Luis. 2013; *La historia del periodismo universal a través del cine*.

[https://www.youtube.com/playlist?list=PLiC6_kAacALCykfX13KIPf0M5HamHzkV]

Llocs web:

FILMAFFINITY. www.filmaffinity.com

8. Annexos

Exemple de fitxa.

PART TÈCNICA	
Títol	Luna nueva (His Girl Friday)
Any	1940
País	Estats Units
Director	Howard Hawks
Repartiment	Cary Grant, Rosalind Russell, Ralph Bellamy
Durada	92 minuts
Sinopsi	Una reportera del Morning Post, Hildy Johnson, vol deixar el periodisme per casar-se amb el seu nou marit, Bruce Baldwin, però l'editor del diari, Walter Burns, exmarit de Hildy insistirà per a que no marxi mitjançant trapes i enganys. A tot això el diari ha d'enfrontar-se al cas d'un home condemnat a mort per l'assassinat d'un policia. El diari espera obtenir l'indult.
PART ANALÍTICA	
Personatges	<p>Hildy és la principal protagonista, és representada com una dona amb caràcter, decidida, independent i capaç, però el seu futur xoca amb la seva manera de fer. Sorpren veure un personatge femení d'aquest estil amb una mentalitat tant oberta en aquella època, malgrat que en certa manera sigui un personatge contradictori. Quan decideix casar-se amb en Bruce creu que el més convenient és deixar el periodisme per poder ser una dona "normal", segons diu a la pel·lícula. Aquest pensament contrasta amb la seva vertadera actitud, la qual li veiem desenvolupar al llarg del film.</p> <p>En Walter Burns és un home trampós,</p>

	<p>mentider, immoral i arrogant, alhora que irònic. El veiem fer bromes constantment sense sentir-se penedit i utilitza la Hildy pel benefici d'ell mateix i del seu diari.</p> <p>L'oposat a en Walter és en Bruce. Ell és el contrari que l'editor, és innocent, humil, honest i càndid. Cau en tots els paranys d'en Walter, sense donar-se compte.</p> <p>També cobra certa importància, per la vinculació política, el personatge del sheriff. És tractat com un babau, de qui se'n riu tothom i el seu poder és qüestionat constantment.</p>
Paper del periodista	<p>En aquesta pel·lícula els personatges més importants són periodistes. La Hildy obté un paper inusual en aquella època. És degut a que la pel·lícula pertany a un subgènere de la comèdia anomenat screwball comedy film, en el que es caracteritza per la presència d'un personatge femení fort la relació del qual amb el protagonista centra la història.</p> <p>Els periodistes són representats com personatges forts, fins i tot superiors als que no ho són. Figuren com persones valentes, espavilades però poc honrades i amb molta sang freda. De fet, l'únic personatge honrat del film no és periodista, és en Bruce.</p> <p>Són vistos com uns vividors però a la vegada entregats al periodisme. La Hildy és l'única dona periodista en tota la pel·lícula.</p>
Tractament de la professió	<p>La pròpia Hildy descriu al periodisme com una professió que no deixa viure, motiu pel qual vol deixar-la, però després se n'adonarà que li és impossible perquè té vocació de periodista. En aquesta comèdia hi ha forta càrrega d'ironia i sàtira. En un moment</p>

	<p>determinat de la pel·lícula es comenta que l'execució d'Earl Williams, l'acusat, es retarda a les set del matí del dia següent, la qual cosa és rebuda de forma negativa pels periodistes. El motiu és que això els afecta a ells, ja que els interessa publicar-ho en portada per l'edició de l'endemà.</p> <p>D'aquesta manera és vista com una professió freda i arrogant on el que prima és l'exclusiva. De fet, l'obsessió dels personatges en tota la trama és obtenir totes les exclusives al voltant del cas d'en Williams, i per fer-ho són capaços de tot, fins i tot de segrestar a una dona (la mare d'en Bruce).</p>
To	<p>La pel·lícula és una comèdia i utilitza un to sarcàstic, sobre tot a través d'en Walter.</p> <p>El ritme és àgil i els diàlegs són dinàmics, ja que els acompanya un element imprescindible i omnipresent en aquesta pel·lícula, l'humor. Hi ha crítica al periodisme però també a la política, com es pot veure amb els personatges del governador i el sheriff.</p>
Elements periodístics	<p>L'entrevista que la Hildy realitza a en Williams, a partir de la qual ha de fer l'article tant important pel diari no sembla una entrevista, més aviat la Hildy intenta ajudar a l'acusat.</p>
Característiques de l'època	<p>Tot i que la protagonista sigui una dona periodista, fet que ja és sorprenent, en tot moment prima la figura masculina, predominant i un punt masclista, considerant que només la Hildy pot escriure d'una manera tant bella pel fet de ser dona.</p>